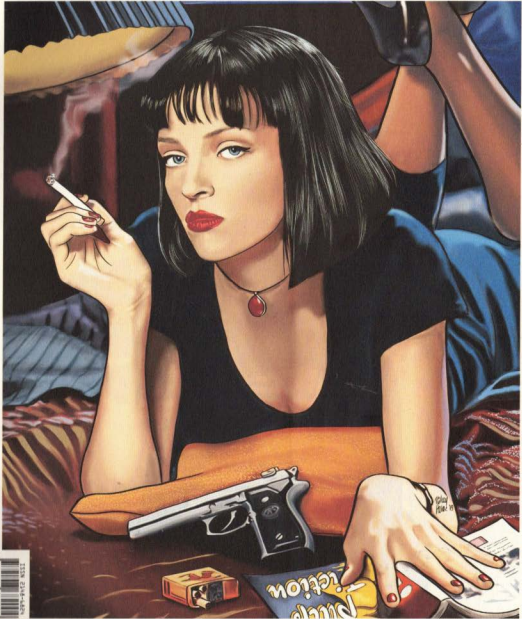

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

KAFKAOKUR*

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ - SAYI 42 - YIL 5 - AĞUSTOS 2019 - 10 TL

*...ben edebiyattan ibaretim.

QUENTIN TARANTINO

Konu:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 42 - 10 TL
kafkaokur.com - konudukkan.com - instagram/kafkaokur - twitter/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İçve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir - **Editör:** Merve Özdolap

Sanat Yönetmeni: Rabia Genç - **Kapak:** Tülay Palaz - **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel

Adres: Müeyyetzade Mah. Tatar Beyi Sok. No:24/A Beyoğlu, İstanbul

İletişim: okurtemsilcisi@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tel: (212) 454 35 10 Matbaa Sertifika No: 33316

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.: (216) 585 90 00

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj

Tülay Palaz - İpek Kömürcü - Eren Caner Polat - Edze Ali - Yeliz Akın
Zülal Öztürk - Timuçin Keleş - Rabia Aydoğan - Ezgi Karaata
Ayşenur Maden - Anıl Çezik - Rabia Genç

Yazarlar

Okan Çil - Soner Sert - Kemal Varol - Hakan Bıçakçı - Cihat Duman
Arda Can Buze - Yavuz Türk - Deniz Barut - Nazlı Yıldırım - Gonca Özmen
Sefa Kaplan - Yağmur Arabacı - Cem İşçiler - Cihan Talay - Onur Tuncay
Hazal Kebabci - Nihan Özkoçak - Dinçer Yurttaş - Cansu Cindoruk

©Her hakkı saklıdır.

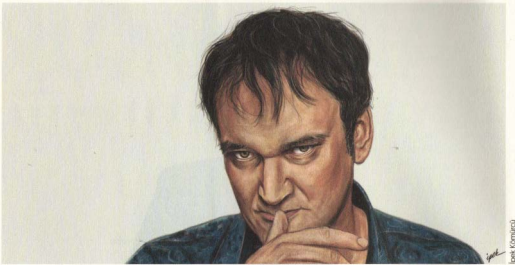
**Bu dergideyer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar
elektronikortamlar da dâhil olmak üzere
yazılı izn olmaksızın kullanılamaz.**

filmler benim dinimdir,
Tanrı patronum.

İpek Kömürcü

ipek

Okan Çil

İMKANSIZI BAŞARAN YÖNETMEN: QUENTIN TARANTINO

Ana akım sinema, katı estetik tercihler ve kuralları belirlenmiş hikâye matematikleriyle işleyen bir sistemdir. Karakter yaratımından, mekân analizlerine, ışık tercihlerinden, kullanılacak müziklere dek hemen her şey, kabul görmüş estetik üstüne kurulur. Hatta bu işleyişin gelip dayandığı yer, ilk uzun metraj kurmaca filmlerin yönetmeni David W. Griffith'in de öncesine, Antik Yunan tragediyalarına dek uzanır.

Sinema, çeşitlideneme yanılmalarıyla şimdiki hâline yaklaşıırken, bu işleyişekarşı çıkan ve buna dair filmler üreten bazı yönetmenlerse yeni soruların peşine düşmüşlerdir. İtalyan Yeni Gerçekçiliği, Fransız Yeni Dalgası, Genç Alman Sineması, İngiliz Öfke Sineması, Üçüncü Sinema gibi akımlar böylesi tartışmalar sonucunda doğmuş ve dünya çapında yarattıkları etkiyle, diğer ülke sinemalarındaki bağımsız filmlerin oluşumuna katkı sağlamışlardır.

Godard'ın bahsettiği gibi; giriş-gelişme-sonuç, her zaman aynı sıralamayla işlemek zorunda değildir. Senaryo matematiği, karakterin, olayın yapısına göre alışılmışın dışına çıkabilir. Kamera hareketleri bozulabilir, sahnenin etkisini yükseltmek için yamuk kadrajlar dahi tercih edilebilir. Sert ışıklar kullanılabilirdiği gibi, hiç ışık kullanılmayabilir. Hatta zaman zaman, oyuncuların yapmacık şekilde oynaması dahi istenebilir. Yani sinemadaki gerçeklik tartışmasına yeni bir soru sormak adına, bütün kurallar göz ardı edilebilir.

Sinema bir sanat mıdır, yoksa bir eğlence malzemesi midir? Her ikisini aynı potada eritmek mümkün müdür peki?

Ana akım sinema yarattığı illüzyonun sürmesi, kendini gerçek kılmak için heryola başvururken bağımsız filmler farklı bir estetik yaratmanın yollarını ararlar. Onları izlerken bazen sıkılırsınız, hayat gibi, bazen de kendi kötünüze yüzleşirsiniz. Uzun sessizlikler sizi yorabilir, ama Miles Davis'in dediği gibi:

"Sessizlik de soloya dâhildir..."

*Toplumsal eleştiriler
hiç bir anlam
ifade etmiyor benim için.
Önemsememek
gerçekten çok kolay,
çünkü yaptığım şeye
yüzde yüz inanam var.*

Quentin Tarantino

BİR SİNEFİLİN DOĞUŞU

Ana akım sinemanın beşiği olan Amerika, her yıl ürettiği yüzlerce filmle dünya pazarındaki hâkimiyetini pekiştirirken, kendi içindeki bağımsız yönetmenlere de hepten sırtını dönmemiştir. Bu yönetmenlerden bazılarını kendi sistemi içinde eritmeyi başarmışsa da, bazılarının katı tutumları sayesinde geri adım atmak zorunda kalmıştır.

Milyarlarca dolarlık Hollywood endüstrisine ve onların bitmek bilmez yaptırımlarına ayak direyerek kendi istediği filmleri çekmekte ısrar eden bir yönetmenden bahsedeceğim size. Hiç sinema eğitimi almamış, porno filmler gösteren bir salonda yer göstericiliği yapmış ve bunlara rağmen Cannes Film Festivali'nden Altın Palmiye kazanmış bir yönetmenden... Quentin Tarantino'dan.

Yıl 1963'tü. Amerika, 58 bin askerini kaybedeceği ve milyonlarca sivilin ölmesiyle sonuçlanacak olan Vietnam Savaşı'na fiili olarak katılmaya karar vermişti. Başta hippiler olmak üzere, pek çok muhalif grup bir araya gelerek çeşitli protestolar düzenliyor, savaşın bitmesi için var güçleriyle bağırıyorlardı. Ne var ki sesleri, kurşunlarla yarışmaya yetmiyordu. İşte o yıllarda, Knoxville - Tennessee'deki orta hâlli bir evde bebek ağlamaları duyulmaya başlandı. Quentin "Jerome" Tarantino, bombaların ve barış sloganlarının atıldığı dünyaya gözlerini açıverdi

İtalyan asıllı müzisyen ve oyuncu olan babası Tony Tarantino'yla, İrlanda asıllı, yarı Cherokee kızılderilisi olan annesi Connie McHugh her ne kadar büyük bir aşkla evlenmişlerse de ilişkileri her geçen gün kötüye gidiyordu. Yaşanan tartışmalar sonrasında ayrılma kararı aldıklarında Quentin henüz bebekti. Babasının çekip gitmesinin ardından annesiyle baş başa kalan Quentin, ekonomik zorluklar altında büyüyor ve içinde yaşadığı dünyanın ne menem bir yer olduğunu öğrenmeye çalışıyordu. Genç yaşta anne olan Connie'ye, hemşireliğinin getirdiği şefkat duygusuyla, oğlunu iyi şartlar altında yetiştirmek için elinden geleni yapıyordu ama yalnızlık ağır yükü ves-selam. Tam da bu sıralarda, müzisyen Curt Zastoupil'le ikinci evliliğini yaptı. Bir de buna annesinin desteği eklenince, Connie'nin omuzlarındaki yük yarı yarıya azaldı. Artık oğluyla daha çok vakit geçiriyor, mutlu olduğu dakikalar giderek artıyordu.

1968'de, San Gabriel Valley'deki anaokuluna başlayan Quentin, bir yandan da anneannesinin elinden tutarak John Wayne filmlerini izlemeye gidiyordu. İlk sinema deneyimini Western'lerle yaşadı; patlayan silahları, kötü adamları, aşkı, dostluğu ve intikamı hayranlıkla seyrediyordu. Eve dönp de yatağına yattığında, John Wayne'in başına bir sonraki seferneler geleceğindüşünüyör ve farkındaolmadan ilk senaryolarını kurmaya başlıyordu.

Yıl 1971'i gösterdiğinde, bütün aile toplanıp Los Angeles'ın South Bay bölgesindeki El Segundo'ya yerleştiler. Hem kendi kariyer planları, hem de Quentin'in eğitimi için alınmış bir karardı bu. Hawthorne Hristiyan Okulu'na devam eden Quentin, okulla ilgili problemler yaşamaya bu yıllarda başladı. Gerek öğretmenlerin katı tutumları, gerekse müfredat ve derslerin işlenme modelleri ona göre değildi. Umursamıyordu hiçbir şeyi. Çantasından düşürmediği çizgi romanlara gömülüyör ve her fırsatını bulduğunda sinema salonlarına koşuyordu

Hawthorne Hristiyan Okulu'ndan sonra, Narbonne Lisesi'ne girdi. Ailesinin yapıcı tutumuna rağmen okula karşı bakışı burada da pek değişmedi. Değişen tek şey tarihe olan ilgisiydi. Çizgi romanlar ve filmler gibi, tarih de ona çeşitli macera hikâyeleri anlatıyordu sanki. Quentin, kötü adamlar tarafından yönetilen dünyamıza adeta bir John Wayne tavrıyla yaklaşıyor ve onlara karşı kafasında çeşitli hikâyeler gezdirip duruyordu.

*Bence
çoğu sinema okulu,
estetik öğeleri
pek öğretmiyor,
kendi estetiğini
oluşturmak zorundasınız.
Ve bir sanatçı olmanın
bir bölümü de kendi
estetikiniz i keşfetmektir.
Quentin Tarantino*

Sonunda dayanamadı ve 16 yaşında okulu bırakma kararı aldı. Uğraşmaktan zevk aldığı konulara yoğunlaşmak istiyordu. Tıpkı beyaz perdede izlediği aktörler gibi oyuncu olmayı düşündüyordu. Hatta bunun için, kovboy filmlerinin vazgeçilmez kanun adamı, ünlü oyuncu James Best'in tiyatro grubuna katıldı. Ne var ki, hayatın zorluklarıyla yüzleşmekten de kaçamıyordu. Geçim sıkıntısı yakasına yapışmıştı bir kere...

İhtiyaçlarını karşılamak ve hayallerine kavuşabilmek için para kazanması gerektiğinden, sektördeki ilk işini pornoda buldu. Porno filmler gösteren bir sinema salonunda yer göstericiliği yapıyor, arta kalan vakitlerdeyse sokaklarda dolanıyor ve porno dergi otomatlarındaki bozuklukları topluyordu.

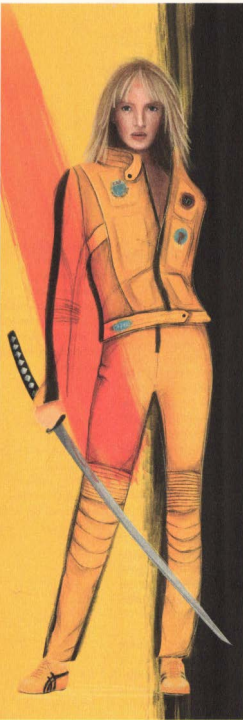
Bir zaman sonra bu işten sıkıldı ve Manhattan Beach'teki tanınmış Video Archives isimli video kasetdükkanında tezgâhtarlık yapmaya başladı. Quentin için bu dükkân adeta bulunmaz bir nimetti. Elinin altında yüzlerce film vardı ve o film izlemeye bayılıyordu. İlerleyen aylarda, dükkândaki filmlerin neredeyse hepsini izlemiş durumdaydı, ama en çok düşük bütçeli, B tipi "kötü" filmlere ilgi duyuyordu. Oradaki vandallıklar, fantastik yaratıklar Quentin'in düşünce dünyasında ilginç kırılmalara sebep oluyordu. Sadece B filmlere değil, çocukluğundan beri iç içe olduğu Western'lere, kara filmlere ve uzakdoğu dövüş filmlerine de ayrı bir hayranlık besliyordu. Bu hayranlığı öyle bir boyutlaydı ki, çekeceği filmlerin hemen hepsinde esintilerini hissettirecekti.

Bütün hayatı filmler üzerine kurulmaya başladığında, sadece kendi iç dünyasında değil, video kaset kiralamaya gelen müşterilerle de filmler üzerine konuşup tartışıyordu. Kanadalı yapımcı ve yönetmen Roger Avary de gelen müşterilerden biriydi ve bu tanışıklık uzun ömürlü bir dostluğun ilk adımı olacaktı.

BİR FİLM NASIL ÇEKİLEMEZ

Quentin bu yıllarda film çekme aşkıyla yanıp tutuşmaya başladı. Oyunculuk eğitimi alıyor, yıllardır çeşitli senaryolar karalıyordu ama yönetmenlik onun için çok yeni bir alandı. Aklından binbir türlü olumsuzluk geçiyordu ama film çekmeyi saplantılı şekilde istiyordu.

Öncelikle elinin altındaki *Love Birds in Bondage* isimli kısa film senaryosunu masaya yatırdı. 16 mm'lik bir kamera kiralayıp hemen işe koyuldu. Koyuldu, ama başından beri uzun metraj çekmeyi düşündüğünden

kısa filmin üstünde çok durmadı. Derhâl hazırlıklara girişti. Henüz yirmili yaşların başındaydı...

Hollywood'un ünlü yönetmenleriyle çeşitli görüşmeler ayarlamaya çalıştı. Kendisine yazar süsü vererek bir kitap hazırladığından bahsetti ve yönetmenlerin ilk filmlerini nasıl çektikleri üzerine sorular sormaya başladı. Görüştüğü yönetmenlerin birçoğu, ilk uzun metrajlarını otuzlu yaşlarında çekmişlerdi ve Quentin bu çitayı aşmak için kendisine 26 yaş hedefini koydu. Her ne olursa olsun, 26 yaşında ilk uzun metrajını çekecekti...

Hemen oturup *My Best Friend's Birthday* isimli bir film yazmaya başladı. Sevgili tarafından terk edilen Mickey'e, en yakın arkadaşı Clarence tarafından hazırlanan unutulmaz doğum günü partisini ve bu süreçte geçen bir dizi olayı konu edinen bir filmi bu. Senaryo ortaya çıkıp da gerekli organizasyonlar yapıldığında, gür bir sesle "Motor!" diye bağırdı.

O yıllarda video dükkanından 200 dolarlık bir geliri vardı. Film çekmek hayli maliyetli olduğundan, para akışını bir şekilde sürdürmesi gerekiyordu. Bu yüzden hafta içi dükkanda çalışıyor, çekimleri sadece cumartesi, pazar günleri yapabiliyordu. Bütçeyi düşük tutmak için tanıdığı insanlarla ortaklaşıyor, mekânları bedavaya getiriyor, prodüksiyon şirketindeki 16 mm'lik kamerayı ve diğer ekipmanları cuma günü için kir alıyor, böylelikle hafta sonu çekimlerine tek gün fiyatı ödüyor.

Roger Avary görüntü yönetmenliğini üstlendi. Quentin ise bu filmin sadece yapımcısı, senaristi, yönetmeni ve oyuncusu değildi; aynı zamanda getir götür işlerini yapıyor, ekibin yemeğiyle bile uğraşıyordu.

Aradan yaklaşık üç yıl geçti. Ekonomik zorluklar ve vaksizlik yüzünden filmi üç yılda ve toplamda 5 bin dolarlık bütçeyle ancak tamamlayabildi. Yine de heyecanı doruktaydı. Görüntüleri işleyebilmesi için daha çok paraya ihtiyacı vardı. Çalışmaya devam etti. Parayı biriktirip çektiği görüntülere baktığında's büyük bir hayal kırıklığıyla karşılaştı. *My Best Friend's Birthday* berbat film olmuştu. Yıl 1987'ydı...

"O kadar az param vardıki, çektiğimiz görüntüleri işleyemedik bile. Çok çok pahalıydı. En nihayetinde, yaklaşık üç yıl sonra, çektiğimiz görüntüleri işlemeye başladım ve elimizde olanları tam olarak gördüm. Tahmin et'n'oldu? Eli mde hiç de düşündüğüm gibi şeyler yoktu. Acemiceydi. Bunu hoş bir anlamda söylemiyorum., Ama iyi tarafları da vardı. Örneğin

benim imzamı taşıyordu. Beni tanıyan insanlar buna bakıp 'Bu bir Quentin filmi,' diyebiliyordu. Benim ruhumu, kimliğimi taşıyordu. Mesele şu; bunun benim işe başlamamı sağlayacak şey olması gerekiyordu ve bunun üzerinde üç yıl çalışmıştım. Kısa bir süre ağır bir depresyon geçirdikten sonra artık elimdekilere gerçekçi bir biçimde bakabiliyordum. Şöyle söyledim: Peki, bu benim sinema okulumdur. Ve bu bir insanın okuyacağı en iyi sinema okuluydu. Okula gidip berbat ekipmanlar kullanmak için tonlarca para dökeceğime, ortaya çıkıp uzun metrajlı bir film yapmaya çalışmıştım. Evet, bitirdiğimde başarısız olmuştum. Görüntülere baktığımda iki yıldır çektiğim her şey, hikâye bölümüydü bu, berbattı. Ama son birkaç hafta çektiğim şeyler pek de fena değildi."

Ve Quentin yeniden denemek, daha iyi yenilmek için ayağa kalktı sonra. Sinema onun için bitmek bilmez bir tutkuydu.

BİR HAYALİM VAR

Bir yıl sonra, 1988'de, *The Golden Girls* isimli komedi dizisinde Elvis Presley'i canlandırarak ilk profesyonel rolüyle izleyici karşısına geçti. Hedeflerini her geçen gün yükseltiyor ve üretmeye devam ediyordu. Video dükkanından ayrılp Cinetel isimli prodüksiyon şirketinde çalışmaya başladı sonra. *True Romance* ve *Natural Born Killers* filmlerinin senaryolarını bitirmek için gece gündüz çalışıyordu.

O sıralarda *The Last Boy Scout*'u çekmekte olan yönetmen Tony Scott, asistanı aracılığıyla *True Romance*'ın senaryosunu okuma fırsatı buldu. Bu kara mizah bir suç filmiydi. Quentin **"İlk üç sayfasını oku. Eğer beğenmediysen at gitsin,"** dedi.

Tony Scott filmi çok beğendi ve yönetmenliğine talip oldu. Hâl böyle olunca Quentin dikkatleri üstüne çekmeye başladı. Etrafında garip bir gizem yaratılıyordu. Quentin de bu gizemi olumlu şekilde kullanmayı biliyor ve doğru zamanda doğru hamlenin peşinden koşuyordu. Bir zaman sonra, bir başka ünlü yönetmen olan Oliver Stone, *Natural Born Killers*'ı okudu ve çok etkilendi. Hollywood'da hiç kimsenin doğru düzgün tanımadığı bu videocu genç adam, alışılmışın dışındafilmler yazarı ve klasik sinemaanlayışına yeni bir soluk getirmeye hazırlanıyordu...

Quentin bu filmlerin satışından yaklaşık 50 bin dolar kazandı. 50 bin dolar onun için müthiş bir rakamdı ve bu parayı çarçur ertmeden, tam da şanslı yaver gitmeye başlamışken bir filme yatırmayı düşü-

nüyordu. Elinde yepyeni bir senaryo vardı ve kendine güveniyordu. *Reservoir Dogs* bütün dünyayı sarsmak için Quentin'in çekmecesinden işte o gün çıktı.

Bir akşam Quentin ve arkadaşları bir Hollywood partisine gittiler. Bedava içki içip biraz zamparalık yaparak yeni insanlarla tanışmak istiyorlardı. Lawrence Bendel, Quentin'i ünlü aktör Harvey Keitel'la tanıştırdı. Harvey Keitel o gecedan sonra *Reservoir Dogs*'u okudu ve "Yıllardır böyle karakterler görmedim!" diyerek heyecanını Lawrence Bendel'le paylaştı.

Ve her şey böylelikle başladı... Bir soygun hikâyesini konu edinen film; gerçekçi karakterleri, ilginç kurgusu ve sert diyaloglarıyla riskli bir yatırımdı aslında, ama herkes filme güveniyordu. Lawrence Bendel ve Harvey Keitel yapımcılığı üstlendiler. Harvey ayrıca "Mr. White" karakterine de hayat verdi. Yönetmen koltuğundaysa Quentin oturuyordu. Bu kez parası vardı. Bu kez sadece cumartesi, pazar günleri çekim yapmak zorunda değildi. Bu kez elinde iyi oyuncular vardı. Bu kez başarmak zorundaydı. Yıl 1992'ydi...

Reservoir Dogs başta Amerika olmak üzere, tüm dünyada büyük bir yankı uyardı. Etkisini günümüzde bile kaybetmedi, kült film mertebesine yükselip belli başlı sahneleriyle ikonik bir hâl aldı. Quentin'se o gece yatağına çekildiğinde huzurla gülümsüyordu

Reservoir Dogs'un başarısını gören Hollywood yapımcıları, Quentin'e yeni film önerilerinde bulundular. Keanu Reeves'in oynadığı *Speed*'i, Tommy Lee Jones'la Will Smith'in oynadığı *Men in Black*'in yönetmenliğini üstlenmesini istediler, ama Quentin hiçbirini kabul etmedi. Sinema anlayışına yakın bulmadı bu senaryoları. Hollywood içinde eriyip gitmek yerine, kendi filmlerini yapmak için çabalıyordu. Zaten aklında yeni bir hikâyesi de vardı. Derhâl toplanıp filmi yazmak için Roger Avary'le beraber Amsterdam'a gitti. Gerisin geri döndüğünde, herkesin merakla beklediği senaryoyu masaya fırlattı. Kapakta koca puntolarla *Pulp Fiction* yazıyordu...

"Yazar olarak kendime güvenirim. Bir fikrin olgunlaşmasını beklerken acele etmem. Bir fikri çok erken ya da çok geç almak tüm fikri mahvedebilir. Fikrin olgunlaştığını hissettiğimde ise bu fikre odaklanırım ve esas senaryoya geçmeden önce bu senaryo fikrini destekleyecek unsurlar eklerim. Genelde aklımda birden fazla senaryo fikri olur ve hangisine yönelmem gerektiğin masanın başına oturana dek kestiremem. Ancak içimden bir ses hangisine yönelmem gerektiğini bir şekilde ima eder ve yazmaya başlarım."

Pulp Fiction'in yapımcılığını yine Lawrence Bendel üstlendi. Başrollerdeyse John Travolta, Samuel L. Jackson ve Uma Thurman vardı. Restoran soymaya çalışan bir çiftin hikâyesiyle, iki tetikçinin başından geçenleri ustalıkla kurgu numaralarıyla birleştiren filmin hasılatı herkesin beklediğinden yüksek oldu: 210 milyondoları

Pulp Fiction ilk defa bağımsız filmlerin de ciddi gişe rakamlarına ulaşabildiğini göstermiş oldu. Ekonomik başarısının yanı sıra; 1994'teki Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye'nin sahibi oldu, En İyi Orijinal Senaryo Oscar Ödülünü kazandı ve farklı festivallerin, çeşitli kategorilerinde toplamda 24 ödül aldı.

Quentin'in başarısı eleştirilenlerce anlaşılamıyordu. Nasıl olur da böyle biri dünya çapında filmlere imza atabilir, diye düşünüyorlardı. Quentin'se mağrur bir edayla gülümsüyor ve

"İnsanlar bana sinema okuluna gidip gitmediğimi sorduğunda onlara şunu söylerim: Hayır, film izlemeye gittim," diyor.

Yine aynı yıl gösterime giren, Oliver Stone'un çektiği ve kendisinin yazdığı *Natural Born Killers*'ı izlediğindeyse beyninden vurulmuşa döndü. Senaryosu değiş-

Öyle bir film
çekmelisiniz ki şiddet,
filmin geneline yayılan
bir tona sahip olmalı.
Demokles'in Kılıcı
misali karakterler
şiddetin soğuk nefesini
enselerinde hissetmeli.

Quentin Tarantino

The poster features a central illustration of Brad Pitt as T.S. Spillane, wearing a blue trench coat and a belt with a winged eagle buckle. He is flanked by two other soldiers, and behind him are two blonde women and a man in a military cap. The background is a vertical red stripe on a white field. The title 'INGLOURIOUS BASTERDS' is written in large, white, blocky letters across the middle, with a small eagle icon above the 'S' in 'BASTERDS'.

INGLOURIOUS BASTERDS

tirilmiş ve ortaya görece daha kötü bir film çıkmıştı. Quentin bunun üzerine ismini filminden çıkartmaya çalıştı ama başarılı olamadı. Kendisine yapılan açıklamaları tatmin edici bulmuyordu. O sıralarda filmin yapımcılarından biriyle Los Angeles'taki bir restoranda karşılaşınca sinirine hâkim olamadı ve ona akkallı bir tokat patlattı. Dönemin magazininde uzun süre bu olay konuşuldu.

BEN QUENTIN TARANTINO

Quentin imkânsız başarıydı. Hem kendi sinema anlayışına uygun filmler yapıyor, hem de ekonomik ve sanatsal anlamda başarılı sonuçlar elde ediyordu. Diğer bir deyişle; sanat filmi izleyicisiyle, ticari sinema tutkunlarını bir araya getirmiş ve hepsini doyuracak nitelikte işler üretmeye başlamıştı. Yıllar önce çalıştığı, küçük video kaset dükkanında onun da filmleri satılıyordu artık.

Devam eden yıllarda öne çıkan en önemli filmlerinden biriyse şüphesiz ki *Kill Bill*'di. Lawrence Bendel bu filmin de yapımcısıydı. Her ne kadar Volumu 1 - Volume 2 diye ayrılsa da aslında *Kill Bill* tek filmolarak tasarlandı, ancak ortaya uzunbir süre çıkınca ikiye bölündü ve 2003-2004 yıllarında piyasaya sürüldü. Uma Thurman'ın performansı herkesi hayran bırakırken Quentin farklı kurgu teknikleri, usta dövüş sahneleri ve bir tonun üstündeki yapay kan kullanımıyla çizgi romanvari bir film sunmuştu izleyiciye.

Sonra *Sin City*'deki meşhur araba sahnesini konuk yönetmen olarak çekti, *Death Proof*'ta bir seri katilin hikâyesini anlattı, *Inglourious Basterds*'ta Nazi Almanyası'na dair alternatif bir tarih yazdı, *Django Unchained* ve *The Hateful Eight*'te kendi mühründen geçmiş Western maceralarını konu edindi. Şimdilerdeyse *Once Upon a Time... In Hollywood*'la stüdyo dünyasının magazinini bizlere sunduğu gibi, esrarengiz bir cinayeti de anlattı.

Quentin ne yaptığını çok iyi biliyordu. O ikinci sınıf filmlerin, birinci sınıf yönetmeniymi ve kendi üslubunu hem Hollywood'a, hem izleyiciye kabul ettirmeyi başarıydı. Başarıydı, ama yine de çatlak sesleri duymuyor değildi. Onu şiddet yanlısı olarak eleştiriyorlardı, bu filmlerden etkilenen insanların toplumsal huzuru boza-bileceğini söylüyorlardı. Quentin'se oldukça rahattı:

"Benim bir numaralı sorumluluğum geniş bir topluma değil, karakterlerime. Sorumluluğum onlara dürüst olmak. Bir aptalın filmi izledikten sonra ne yapacağını durup düşünmek zorunda kalırsanız hiçbir şey yapamazsınız,"

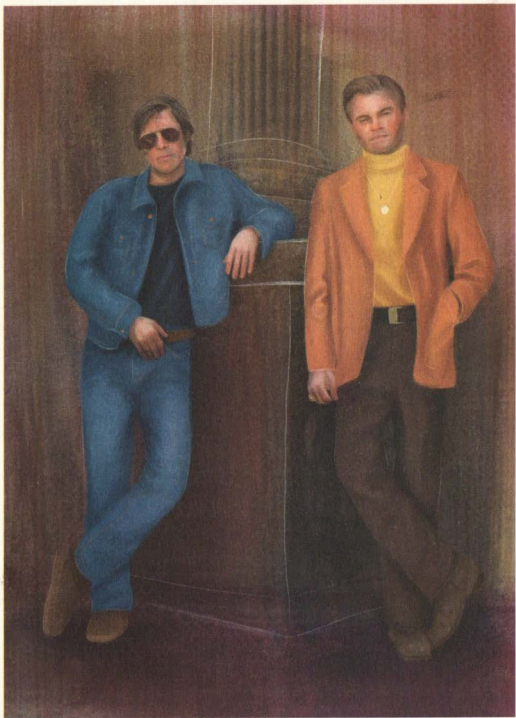
diyordu. Şiddet günlük hayatın her yerine sirayet etmiş durumdaydı ve Quentin onu estetize ederek izleyiciye farklı bir metodla sunmayı tercih ediyordu. Çocukluğunda izlediği Western'ler, teşrifatçılık yaparken gördüğü pornolar, videodükkanında çalışırken hayranlıkbeslediği B filmler ve gangsterler hepsi... Hepsinin süzgecin-den geçerek, farklı bir macerayla, bağımsız ve özgür filmler olarak karşımıza çıkı-yordu. Diğer bir deyişle, onun filmleri, kendi hayatının yansımasıydı. O izlemek iste-diği filmleri çekiyordu.

Quentin her ne kadar klişelerden yararlınsa da bizlere iştahla birşey anlatıyor aslında. Ne kadar kötü şartlarda olursanız olun, şansınız ne kadar kötü giderse git-sin, hayallerinize sıkı sıkıya yapışırsanız ortaya bir şey çıkarabilirsiniz, diyor. Elbette ortaya çıkardıklarımız her zaman olumlu şekilde sonuçlanmayabilir ama daha iyi yenilmek, müthiş şekilde başarısız olmak, tarihe geçecek kadar çuvallamak bizim eli-mizde...

"Filmlerimi sadece pasif bir şekilde orada oturup görüntülerin gözlerinin önün-den akmasına izin veren insanlar için yapmıyorum. Yanıt vermelerini istiyorum."

Gerçekten bir
satanç oyuncusuyum
ve oyun esnasında
öldürmeye başlamadan
önce tüm taşlarımı
en doğru noktalara
yerleştiririm.

Quentin Tarantino

PULP FICTION'DA UMA THURMAN'IN CANLANDIRDIĞI "MIA WALLACE" KARAKTER ÜZERİNE RÖPORTAJ

Başarılı film ve dizilerden tanıdığımız Ahmet Rifat Şungar ile bir araya geldik ve Quentin Tarantino filmlerinin değişilmez oyuncusu Uma Thurman'ın *Pulp Fiction* (Ucuz Roman) filminde canlandığı Mia Wallace karakteri üzerine keyifli bir sohbet ettik.

Soner Sert: Tarantino filmlerindeki bir karakter üzerine söyleşi yapalım, dedikten sonra Uma Thurman'ın *Pulp Fiction*'da canlandığı Mia Wallace karakterinde hemfikir olduk. Bir oyuncu olarak, sizin için bu karakteri cazip kılan, üzerine konuşulmasını sağlayan duygu veya düşünce nedir?

Ahmet Rifat Şungar: Mia sanki erkek taklidi yaparak karşısındaki erkekler ile dalga geçip ipleri eline alıyor. Erkeklerin tüm korkularını kavramış ve bu sebeple dokunulmaz olduğunun farkında. Hikâyenin en güçlü erkek karakterinin üzerinde kurduğu egemenlik, diğer erkekler ile özgürce diyalog kurmasını sağlıyor. Bu filmin bence en özgür karakteri. Karşısındakini cüretkâr olmaya davet eden bir tutumu var ve biliyor ki fazla ileri gidemezler. Bir kukla oyuncısı gibi ama bence bu durumdan memnun değil. Aslında eşitlik istiyor fakat yaşadığı çevrede bu mümkün değil ve bununla eğlenmek de en büyük hakkı.

S.S Film, özellikle Thurman'ın, Travolta ile dans ettiği sahneyle zihinlere kazındı. Thurman, sonraki yıllarda verdiği röportajlarda, aslında çekingen bir insan olduğunu, dans etmekten hiç hoşlanmadığını ve o sahnede çok zorlandığını ifade ediyor. Kameranın, insanın içinde olmayan bir şeyi dışarı çıkarmasını nasıl açıklarsınız? Oyunculugun büyütlü yanının bu olduğunu söyleyebilir miyiz?

A.R.Ş İnsanın içinde olmayan bir şey olduğunu değil, içinde olup olmamayı tercih ettiği şeyler olduğunu düşünüyorum. Yer, zaman, çevre yaşamak istediğin gibi yaşamak için önemli etkenler. Sinema bir kurgu ve sosyal hayatta yapmayı tercih etmediğin ama yapmak istediğin birçok şeyi burada yapabilirsin. Dans etmeyi, şarkı söylemeyi çok seviyorum ama bir karakteri oynarken bu özelliklerimi kimseyi umursamayıp mesleğime konsantre olarak yaptığım için, daha çok zevk alarak gerçekleştirebiliyorum. Başkalarının değer yargıları, ne düşündükleri ile ilgilenmeden özgürce, odağımı sadece içinde bulunduğum eyleme bıraka-

bildiğim, kendimi özgür hissettiğim bir yer ve tadını çıkartıyorum. Kameranın arkasında da bu ilgi ve heyecanı yaşayan insanlar olduğunda zaten birçok dans pistinden daha eğlenceli oluyor her şey. :)

S.S Oyunculukta bir karakter yaratmanın, önemli noktalarından biri de o karakterin geçmişte neler yaşadığıdır. Şöyle, üç dört cümlelik bir Mia özgeçmişini istesek sizden, nasıl anlatırsınız? Neleryaşamıştır Mia?

A.R.Ş "Sizinle kavga edip eşitlik aramaktansa, aranızda gırtlak basitlikleriniz üzerinden hükümünü sürerim." Cinsiyet ayrımı yapmayan, kadın erkek ayırmadan olduğu gibi yaşamasına rağmen bunu doğru algılayabilecek çevreye denk gelmemiş biri olduğunu düşünüyorum. Böyle bir çevre nerede var bu arada bilmiyorum. Kendine has özgüveni ve insan ayırmamasından dolayı her cinsiyet ve ortamda yalnız hissetmiş birinin boş vermişliği karakterine ve kararlarına sirayet etmiş. Herkese, her şeye eşit yerden bakan insanın yalnızlığını yaşıyor. Böyle düşünüyorum.

S.S Filmin temalarından biri de erkeklik, suç ve şiddet arasındaki katı ilişki, diyebiliriz. Ancak Mia, bu ilişki ağı arasında sıyrılıp aklıda kalıcı bir etki bırakıyor. İşin senaryo ve yönetim kısmı bir yana, oyunculukta sınırı ve karakteri bir adım daha öne çıkarıcı öğeleri sorsak nasıl cevaplırsınız? Bunun bir formülü var mıdır?

A.R.Ş Bir insanın yüzüne bakarsınız ve her şey ordadır, olduğu kadardır. Bazısının ise her zaman merak uyandıran sırları varmış gibi gelir. Buna acı, yaşanmışlık diyebiliriz. İlla bir isim koymak isteriz. Bu isim koymaların hepsini boşa çıkartacak gizemi, bilinmeyenli hakiki bir şekilde oynadığı karakterle buluşturan oyuncuların ortaya koyduğu karakterlerakıldakalıyorlar. İnsan nedense hep bilmek istiyor. Bu nedenle gizemini yitirmemiş olanlar belleklere daha çok işliyor.

S.S Mia, filmin yapısının ve atmosferinin de katkısıyla, bir yanıla sahibi, bir yanıla da fantastik bir

Ediz Ak

kahraman. Örneğin, öleceği sırada bir iğneyle yaşama dönüyor vs. Fakat bu insanın daha önce deneyimleyebileceği bir durum değil. Kimse ölümü göze alıp sonra da "Dur bakalım, bir iğne yiyeyim de iyileşeyim," demez. Bir oyuncu, daha önce deneyimlemediği bir durumu nasıl kavrar ve gerçeğe büründürür? Bu sahne size gelse nasıl çalışırdınız mesela?

A.R.Ş Deneyimlemediğim bir şeyi oynamak benim için dahazor olabiliyor ve ayrı birtadı var. Deneyimlemediğim bir durum karşısında kendimi daha özgür hissediyorum. Bu sahne bana gelse merakla o sahnenin geleceği günü bekliyor olurum ve o güne kadar ki merakımsayesindegüzel sürprizler ile karşılaşırdık.

S.S Thurman, sonraki yıllarda Tarantino ile iki film daha yaptı. Siz de, *Üç Maymun*'dan sonra Nuri Bilge Ceylan ile *Ahlat Ağacı*'nda çalıştınız. Bir oyuncu için tanıdığı bir yönetmen ile çalışmasının eksisi veya artısı nedir?

A.R.Ş Çalıştığın bir yönetmen ile tekrar çalışıyorsan belli ki aranızda bir güven bağı, doğru bir iletişim kurulmuştur mesleki anlamda. Oyunculuk yaparken bir yönetmenin verdiği yönelimleri, karakterin dış ya da iç sesi olarak değerlendirmeyi *Üç Maymun* setinde idrak ettim. Bu sesin sahibine ne kadar güvenirim, kendimi o kadar özgür ve karakterin bir adım sonrasını hesaplamadan oynamaya verebiliyorum. Bu anlamda tekrar çalışmanın yeni artıları oldu.

S.S Buara günleriniznasıl geçiyor? İçindeolduğunuz veya hazırladığınız yeni bir çalışma var mı? Önümüzdeki sezon ne yapacaksınız?

A.R.Ş Evet şu anda Versus Tiyatro ve Kayhan Berkin ile Tolstoy'un *Kreutzer Sonat* adlı romanını uyarlıyoruz ve tek kişilik bir oyun olarak sahnelemek için provalardayız. Ayrıca bir program hazırlıyorum. Dijitalde yayınlanacak. Bir kısa film çekeceğim. Onun için de ayrıca çalışıyorum, az kaldı.

"YOKTUR GÖLGESİ" UZAKTA

"Her kadının gözünde bir erkeğin kaybolup gideceği bir boşluk bulunduğuna inanmıştı."

Hasan Ali Toptaş

Gölgesizler, zaman ve mekânın olabildiğince silinmeye çalışıldığı, odağına insanın varoluşunu koyan, imgelerle örülü, hem büyümlü gerçekçi izler taşıyan hem de kimi yapıtlarına Kafkaesk yakıştırmasının yapılmasına yol açan bir kitap. Hasan Ali Toptaş'ın son romanını saymazsak okurun en fazla ilgi gösterdiği, başka dillere en çok çevrilen romanı aynı zamanda. Yazarın neredeyse bütün yapıtlarında denemeye çalıştığı sarmal yapının yardımıyla gerçek ve masalsi dünyanın iç içe geçtiği bir tür uç roman belki de. Neredeyse hikâyenin kendisinin de silindiği *Bin Hüzünlü Haz* gibi, zorlu bir deneyimi en baştan kabul etmiş bir roman.

Şehirdeki sıradan bir berber dükkânında açılan *Gölgesizler*, sonrasında şehirle köy arasında gidip gelen capraz bir kurguyla ilerlemeye başlar. Çok geçmeden ortadan kaybolan, roman kahramanlarıyla karşılaşırız. Gölgesi olmayanların, ruhu sıkılanların, gitmek isteyenlerin, gidip başka bir ruh hâliyle geri dönenlerin, bir berber aynasında kendisine uzun uzun bakınca çarpılanların, başka biri olmak isteyenlerin, bir başkasının gözündeki boşlukta kendi izini aramak isteyenlerin ya da düpedüz kaybolmak isteyenlerin hikâyelerini okuruz.

Önce Cingil Nuri kaybolur, peşinden Güvercin, sonra Muhtar, ardından başka kahramanlar. Hatta Muhtar üzerinden devletin kendisi de kaybolur ortadan. Roman ilerledikçe sarmal giderek genişler ve habire ortadan kaybolan bu roman kahramanları sırayla yeniden belirmeye başlar. Berber dükkânındaki aynalar iç içe geçer böylece. Şehirde kaybolan köyde, köyde kaybolan berber dükkânında belirir. Bazısından hiç haber alınmaz. Ama kaybolup günün birinde yeniden ortaya çıkanlarda bir tuhaflık vardır. Kaybolanlar ya başka bir ruh hâline bürünmüş olarak dönerler gittikleri yerlerden ya da başka bir yüzün/kimliğin içine

sızarlar. Romandaki yazar hariç hemen hemen herkes durmadan kendisiyle yer değiştirir. Ya da şöyle söylemeli: Romandaki her kahraman kaybolarak hikâyesini bir başkasına devreder. Roman bu hat üzerinde devam ederken kendisine başkasının hikâyesi emanet edilen de kaybolur ve böylece sonsuz bir kayboluşlar kitabına dönüşür *Gölgesizler*.

Toptaş'ın asıl başarısı, gerek benzersiz dili gerekse de büyüleyici kurgusuyla, birden çok merkezi olan böyle bir hikâyeyi tek bir daire içinde tutabilmesinde, sonunda iç içe geçen bütün bu çemberleri özenle ayırmasında yatar. Üstelik yerel bir hikâye gibi açılan romanı giderek felsefi bir zemine, bir tür varoluş krizine doğru çeker yazar. Dahası, romanın hemen başında gayet etkili bir şekilde çizilen berber dükkânıyla herkese hayli tanıdık gelen köy ve zaman da giderek silinir ve *Gölgesizler* zamandan ve mekândan muaf, ama bu muafiyetten daha ağır bir varoluş kriziyle baş başa bırakır okurunu. Gerçekle hayalin bir kesişim kümesi gibi iç içe geçtiği, etkileyici bir matema-tiği olan bir romana dönüşür sonunda. Ancak bütün bu büyümlü dünyanın bir gazete haberiyle, roman-daki yazar tarafından yıkılmasına birçok okurun itiraz ettiği, belki de razı olmadığı aşikâr. Ama bu denli büyümlü bir dünyayı kurmak kadar yıkmanın da gerektigini, büyümlü bozulduğu bir ana ihtiyaç duyulduğu, edebiyatın tam da bir inşa ve bozma deneyimiyle hem-hâl olduğu unutulmamalı.

Bu denli sarmallar, imge ve belirsizliklerle örölmüş, zaman ve mekândan yoksun, insanın varoluş karşısındaki aczini esas alan bir romanın güçlüğünü *Gölgesizler*'i sinemaya uyarlayan Ümit Ünal da duymuş olmalıdır. Hakan Bıçakçı'nın da vurguladığı gibi, filmdeki diyalogların fazla teatral bir havaya dönüşmesi ve yer yer "anlatmayla" "gösterme" arasındaki sınırın ihlal edilmesi hariç, Ümit Ünal hayli etkileyici bir uyarlamaya imza atar. Roman, Üna'nın elinde ete kemiğe bürünürken kitaptaki o varoluş sancısı da bizimle gelir.

NEREDEYİMİŞ BU ÇOK UZAK?

Ümit Ünal'ın dördüncü filmi *Gölgesizler*, İstanbul'daki küçük bir berber dükkanında başlar. Ve film giriş bölümünde müşterisini tıraş ederken berberin söylediği bir cümle, olan biteni kavramak için anahtar niteliğindedir:

"Herkesin derdi aynı. Herkes hem burada olmak istiyor hem çok uzakta."

Bu, hikâyeden bağımsız olarak da doğru bir tespit aslında. Bir içinde yaşadığımız alem var, bir de kafamızda yaşadığımız alem. Ve ikisi kolaylıkla birbirine karışabilir. Biz farkında olsak da olmasak da.

Filmde de paralel kurguyla takip ettiğimiz iki ayrı alem var. Biri İstanbul'da kendi hâlinde bir berber dükkanını merkez alıyor, diğeri zamansız, tuhaf, ücra, karanlık sırlarla dolu bir köyü. İki âlemin muğlak bağlantı noktası da iki ayrı berber dükkanı.

Jacqueline Furbyve Claire Hines, *Fantastik* adlı kitaplarında 3 tip fantastik mekân olduğunu öne sürer. İlki içine büyülu şeylerin girdiği (veya rüyaların devraldığı) gündelik, sıradan dünya. Kafka'nın *Dönüşüm* veya Gogol'un *Burun* öyküsünü anabiliriz burada. İkincisi büyülu ve bağımsız bir ikincil alternatif hikâye dünyası. *Yüzüklerin Efendisi*'nde ve çoğu diyar fantezisi (high fantasy) anlatısında olduğu gibi. Ve üçüncüsü, gündelik dünyamızda başlayıp ana karakterin sihirli, fantastik bir mekânla karşılaştığı, sıradan dünyamızla ikincil dünyanın birleşiminden oluşan dünya. "Portal öyküleri" olarak da adlandırabileceğimiz bu tür içinde *Alice Harikalar Diyarında*, *Oz Büyücüsü*, *Matrix* (tabii burada mantık tersten işler), *Coraline* hatırlanabilir.

Gölgesizler'i de bu üçüncü türe, portal öykülerine dâhil edebiliriz. Ancak klasik anlamda gerçek dünyadan hayali dünyaya (veya tamtersi) geçiş olmaz filmde. İlk bakışta İstanbul'daki bölüm gerçek, köy zihinsel gibidir. Ancak anlatı ilerledikçe ikisinin de zihinsel olduğu ihtimali ağır basar. Sanki her şey kafadadır. Finalde karşımıza çıkacak yazının kafasında.

Seyircinin arasında mekik dokuduğu bu iki âlemin ortak teması kayboldur. İstanbul'daki ber-

ber dükkanında çırak kaybolur, ardından da berber. Ve diğer boyutta yıllar önce kaybolan meslektaşının dükkanına yerleşir. Köyde de nedensiz yere kaybolan insanlar vardır. Bu köybir zihin dünyası ise kaybolma da birtür unutulma, akıldan çıkmadır denebilir. Genel anlamda *Gölgesizler*'de kaybolma, kriminal değil varoluşsal bir mevzu olarak çıkar karşımıza. Siyasi iktidarın temsilcisi olan Muhtar'ın da dediği gibi:

"Kaybolması için var olması gerekir bir insanın."

Zaten filmin (ve uyarlandığı romanın) adı da bu varoluşsal açılıma bir gönderme gibidir.

Kemal Varol'un belirttiği gibi, birden çok merkezi olan bir hikâye var karşımızda. Tek merkezli anlatılara göre daha katmanlı bir kurgu gerektirdiği ortada. Ümit Ünal ise karmaşık yapıyı içsel bir tutarlılıkla aktarmayı başarır. Bağlantılı objeler (güvercin resmi), manidar nesneler (ayna), göndermeli diyaloglarla iki dünya arasında gidip geliriz. Tek olumsuz eleştirimse filmin yer yer fazla teatral bir havaya bürünmesi olabilir. Okuyunca doğal olan diyaloglar, duyulunca yapay olabiliyor çünkü. Özellikle köy sahnelerindeki "gösterme" yerine "anlatma"yı tercih eden üslup, yer yer akışın doğallığını bozuyor bana kalırsa.

Gölgesizler aynı anda birçok türe yakın bir film. Absürt bürokrasinin varlığı (kayıp berber köye döndükten sonra oraya ulaşan telgraftaki kayıp haberi) filme Kafkaesk bir boyut katıyor. Aynalara karışan insanlar, çiftgezerler gerçeküstücü havadayken, etkili bir yan hikâye olan at bölümü ise anlatıya masalsı bir havavere konu büyülu gerçekçiliğe yakınlaştırıyor.

Sonuçta İstanbul'daki berber dükkanında sırasını bekleyen bir müşteri olarak görmüş olduğumuz yazarın gece boyunca masasından kalkmadığını anlarız. Belli ki tüm izlediklerimiz onun hayal ürünüdür. Ashında evin karşıda daha önce görmüş olduğumuz gibi bir berber dükkanı bile yoktur. Ve hepsinin kurgu olduğu, son sahnede tescillenir: Karakterler harflere karşır.

ORHAN VELİ'Yİ SEVME NEDENLERİM II

Yalçın Armağan da aynı şekilde düşünüyor. *Garip'in* ön sözün de Ahmet Haşim'e karşı gelindiğini söylediği *İmkânsız Özerklik* kitabında, Orhan Veli'nin Ahmet Haşim'e "hokkabaz" dediğinin altını çiziyor. Bu genişliğe sahip edebiyatçılara ve genişliğine altını çizebilen eleştirmenlere ve akademisyenlere ihtiyacımız var. Yalçın Armağan ayrıca *Garip Akımı'nın* dilden kurtulmayı beceremediğini, dönemin "makbul" ve beklenen şiiri olduğu yergisini yapıp ilgili makalesinin son sayfalarında akımın hakkını teslim eder: "*Garip, 'güzel' sanat yapısı anlayışının karşısında yer alan bir hareket olarak, şiirden beklenen bütün estetik değerlerin karşısındadır. Bu nedenle de Garip'in tarihsel başarısı, güzel şiirler yazmak değil, güzel şiir düşüncesini alt üst etmesidir.*"

Peki Orhan Veli'nin okurla ilgili düşünceleri nelerdir? Okuru nerede görmek ister, hakkında söylenenler kendisini ne kadar alakadar etmiştir? Bir okur olarak bunu bilmek bizim en doğal hakkımız. Şimdilerde sosyal medyadan sanatçıların okurlar ilgili neler düşündüklerini, onlara nasıl davrandıklarını gözlemleyebiliyoruz. Peki ya eskiden? Bu soruya en güzel cevabı yine Nahit Hanım'a yazdığı 15 Eylül 1950 tarihli mektuptan okuyabiliyoruz. Seçimlerde iktidara gelen Demokrat Parti'nin eğitim bakanı Tevfik İleri, muhalif öğretmenleri merkezden taşraya sürmeye başladı. Bunlardan biri de Nahit Hanım'ın kocası Halil Vedat Fıratlı'dır. Orhan Veli, mektubunda bu sürgünü yapan bakan hakkında şöyle der: "Adaylığı sırasında oy toplamak için Samsun'da, din propagandası yapmış. Namuslu insan rolünde görüldüğüne göre şiirlerimi beğendiğini söylemesi yalan olmamalı. İyi ama benim şiirimi beğenenden de bu kadar yobaz, bu kadar geri bir mahluk çıkar mı? Buna da ayrıca üzülüyorum. Yani böyle bir insan tarafından beğenilmiş olduğuma." Bir şairin buna hakkı var mıdır? Ya da soruyu şöyle genişletelim. Türkçe şiir yazar bir şairin Türkçe okuyan bir kişiyi; yönelimi, siyasi fikri, ırk, dini, etnik kökeni bakımından ötekileştirme hakkı var mıdır? Aslında yoktur. Fakat dönem öyle bir dönem ki Tevfik Fikret'i nasıl delirttilerse, günümüzde bizi nasıl delirttilerse, 1945'ten sonra Orhan Veli'yi öyle delirtmişler anladığım kadarıyla. CHP sekülerlik ilkelerinden tavizler verir, bu şekilde düşüşünü ertelemek niyetindedir, halka yakın durmaya çalışır, imam hatip açar, din derslerini arttırır ama 1950 seçimlerinde yeni kişiye uğramaktan kurtulamaz. Demokrat Parti kabinin iyi kurar ve rejimle oynamaya başlar. Aynı yıl içinde ölecek olan Orhan Veli, iktidarın uyguladığı baskıyı ve bu baskı neticesinde ortaya çıkan trajik örnek şeylere şahit olur. Üzülür. Bu yüzden okurunun gerici olmasını kafaya takarak aslında kendisi ile çelişir. Çünkü peşinde olduğu şair ne toplumcu gerçekçi ne de İslamîk bir şairdir. Yeni bir halk şiiri yazmanın peşindedir. Şiiriyle hiçbir ideolojik deha gütmmez. -Tabii poetika denen şeyi başlı başına bir ideoloji olarak ele almıyorsak eğer. Çünkü asıl arena hep poetika olmuştur şiirde. - Bu yüzden okurun tercihlerinin kendisini pek ilgilendirmemesi gerekirdi. Tabii bu düşüncesi sevgilisine (!) yazdığı bir mektupta barındığı için şiirimizin karşı tarafa hava atma olasılığını atlamamamız gerekiyor.

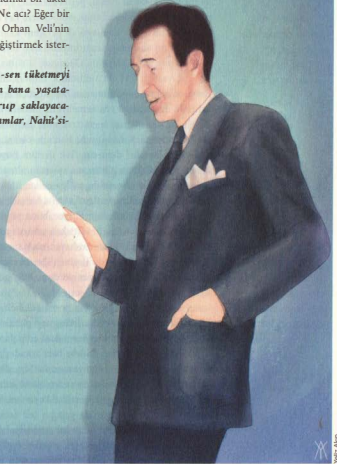
Toparlıyorum. Orhan Veli iyi bir şairdir. Alışılmış olanın tersine iyi bir şair olduğu hâlde iyi bir insandır. Aynı zamanda iyi bir çevirmen, iyi bir dergici ve iyi bir denemecidir. Ankara'daki memuriyet hayatı bitip İstanbul'a geldikten sonra Sait Faik ile takılır. Arkadaşlık yaparlar, alkole ve genelevlere düşerler. Ece Ayhan'ın aktardığına göre genellikle Ziya'daki genelevleri tercih ederlermiş. İstanbul şairi "bozmuş-tur" da diyebiliriz. Bunlar bildiklerimiz.

*Susmak istiyorum,
susmak bugün.
Susmak, hiçbir üzüntü
duymadan...*

Orhan Veli

Bilmediklerimizi ise falına bakmaya devam ederek ortaya çıkarabiliriz. Yaşasa 1960 darbesine Tanpınar gibi sevinir miydi biliniyoruz ama o tarihe kadar yeni bir şiir akımının çıkmasına mâni olurdu. Yani İkinci Yeni başlamayabilirdi. Ya da Orhan Veli etrafında başlardı diyebiliriz. Evet, Orhan Veli anladığımız kadarıyla o kadın tarafından hiç sevilmemiştir. Nahit Hanım onun için bir arzu nesnesidir, bunu mektuplardaki kösnül ve pervasız dilden anlıyoruz. Nahit Hanım ise Orhan Veli gibi yakışıklı olmayan fakat şair olan bir özne tarafından arzulanmayı, onunla muhatap olmayı önemsemiş gözüktüyor. Libidinal bir aktarım yok. Sadece saygı filan duyuluyor. Ne acı? Eğer bir zaman makinesi verilse 1948'e gidip Orhan Veli'nin zarfındaki mektubu çıkarıp şununla değiştirmek isterdim:

"Varlığından ürettiğim sevgimi -sen tüketmeyi kabul etmediğin için- aynı duyguları bana yaşatacak biriyle karşılaşana kadar dondurup saklayacağım. Lütfen bana bir daha yazma. Selamlar, Nahit'siniz. İmza."

YATAK

Bu ilk sabah... Yatağa çapraz yatmayı başarabildiğim ilk sabah. Yatağın diğer tarafındayım. Oysa beş yıldır yatağın diğer tarafına geçmeyi hiç başaramamıştım. Nedenini sürekli düşünmüş ama cevabı hiç bulamamıştım. Özlem mi? Alışkanlık mı? Yoksa yalnızlık mıydı? Keşke sadece alışkanlık olsaydı. Ama daha da kötüsü eğitim. Sustalı maymun gibi. "Klozet kapağını indir, çorabını ortada bırakma, yorganı çekme, ayağını çek, bana su getir..." Yıllarca bilinç altına kazınmış bu dürtülerle her gün çift kişilik yatağın tek tarafında uyuyordum. Uyandığımda yorganın diğer tarafı bozulmuyordu bile. Kimi sabahlar neden çift kişilik yatak aldığımı sorguluyordum. İki kişi olmak bir hayaldi benim için. Tek başıma yaşlanmak değil miydi derdim? Bunun için davayı ben açmamış mıydım?

Aslında boş bir evde uyumanın ne olduğunu bilmiyormuşum, belki de bundan başaramıyordum. Unutmuşum değil, bilmiyormuşum. Hep ailemle yaşadığımdan yadırgamam normal olmalıydı. Eşyaların azlığından kafamın içindeki sesler bile çınlıyordu. Birkaç halı almalı, perde takmalı. .. Yeni evin eksikleri bitmez derlerdi inanmazdım. Ama çabucak boşanabilmek için neyim var neyim yoksa karıma bıraktığımdan bu eksikleri tamamlayacak paramın kalmaması normaldi tabii. Evden çıkarken tek bir kutu alırsam olacağı buydu keşke onu da almasaydım. O lanet kutu da diğer eşyaları gibi eksik kalsaydı. Geçmeseydi elime...

Oysa bu evi ne umutlarla tutmuştum. Hatta acele bile etmemiş miydim? Daha davanın sonuçlanmasını beklemeden apar topar taşınmıştım. Ama ayaklarımın üstünde durduğumu göstermeliydim. Sadece ona değil, herkese...

"Sevilmediği için evi terk etti. Şimdi de kendi hayatını kurdu," desinler diye acele etmişim. Varsın tonla borcum olsun ama kimse arkamdan "ailesinin evine dönen bir zavallı" demesin. Tek derdim buydu o zaman. O borçları ödemenin ne kadar zor olduğunu görünce az pişman olmamıştım.

Her şey tamam da yatağa neden hâlâ çapraz yatamadığımı anlayamıyordum. Günden güne benim yattığım tarafta bir çukur oluşmaya başladı. Bazen kendimi zorluyor yatağa diğer taraftan giriyor, bunu yaparken de gizli bir heyecan duyuyordum. Çarşafın serinliği içimi ürpertirken yabancı topraklara keşfe çıkmış bir kâşif gibi hissediyordum. Kendimi hep bu heyecanla o tarafta uyumaya zorluyordum ama her seferinde uyandığımda kendimi yine diğer tarafta buluyordum. Biri bu hâlimi görse deli zannederdi. Ama endişelenmiyordum. Kim görebilirdi, kim benimle uyuyup benimle uyayabilirdi ki?

Zaten altına girdiğim borcu ödemek için gece gündüz çalışmaktan hayatıma birini almaya vaktim yoktu. Evlenmeyi pahalı zannedenler bir de boşanmayı denesinler. .. Düğününüzde güle oynaya dans edip yardım edenler boşanırken yıldırım hızıyla ortaklıktan kaybolurlar. Sadece bazı arkadaşlarınızın bir iki kadeh içerken "bekarlık sultanlık" serzenişleri olur yanınızda. Siz, alkolünboğazınızı yakarak damarlarınızın karıştığını hissederken iyi de neden bütün sultanlarevlidiye düşünürsünüz. Bu teselli buluşmaları da azalır gün geçtikçe kaybolur, biter.

Her şey geçiyor da yatağın tek tarafında uyanmanın hüznü geçmiyor bir türlü. Sanki kullanamadığınız bir potansiyel o boş taraf... En iyi oyuncusunu oyuna sokmamış bir antrenör, en iyi askerini cepheye sürmemiş bir komutan ya da son model spor arabasını garajdan çıkarmayan bir adam gibi hissediyor insan. Öylece

*Evlenmeyi
pahalı zannedenler
bir de
boşanmayı
denesinler...*

Zühal Örsel

duruyor, çarşafın o kısmı gergin, pürüzsüz, hep yattığım yer çukurlaştığından yüksekte bir de...

Bu sorunu aşabilmek için psikologlara az para dökmedim. Hem de bu yoklukta... Ne çocukluğum kaldı değilmedik, ne baba sorunları, ne de karmaşık psikolojik testler hiçbir derdime derman olmadı.

Ama şimdi işte istediğim taraftaydım, hem de istemediğim hâlde. Başucumda boş bir içki şişesi, şişenin altında ise ikiye katlanmış dün gecedeki defalarca okuduğum kâğıt parçası var. Gözlerimden iki damla yaş dökülüyor. Ama iki damla ile kalmayacak belli, midem kasılıyor, istediğim kadar sıkayım kendimi başarılı olamaya-çağım, hıçkırma hıçkırma ağlayacağım. Önce kasılmalarla yokluyor ve ardından keskin, yüksek bir böğürme hissiyle bağıra ağlıyorum yüzümü yastığa gömerek. Mutluluk gözyaşları değil bunlar, evden ayrılırken aldığım tek kutuyu karıştırırken eski karıma yazdığım aşk mektuplarının içine gizlenmiş bir notu bulmanın etkisi. Benim yazmadığım ama bana ait olana yazılan notu bulmanın üzüntüsü. Kısa ama etkili, benimkinin aksine düzgün bir el yazısı... El yazısı güzel adamlardan hep korkmuşumdur. İçlerinde bir sinsilik gizlidir sanki de onu gizlemek için güzel yazarlar. Okuyanı büyüterek gizlemek isterler gerçek amaçlarını, hele de harflerin kuyruklarını böyle afili yapanlardan iyice tiksindirir.

Neden atmamış bu kâğıt parçasını? Benim yazdığım sayfalarca mektubun arasında sırf güzel yazılmış diye mi yer bulmuş kendine? Demek kutuyu aldım diye kopardığı tantananın sebebi bu not parçasıymış. Midem kasılıyor, gözlerim kurumu-yor bir türlü.

Bu, elden hiçbir şey gelmeyecek olmasının karın ağrısı, zaman aşımına uğramış bir ihanetin sillesi ve o sillenin etkisiyle yatağın diğer tarafına savrulmanın göz-yaşları...

*El yazısı güzel
adamlardan hep
korkmuşumdur.*

*İçlerinde bir
sinsilik gizlidir sanki de
onu gizlemek için
güzel yazarlar.*

SIRADIŞI BİR ASGARİ MÜŞTEREK: küçük İskender

Birbirleri hakkında sürekli dedikodu yapmaları, birbirlerini devamlı olarak aşağılamaları ve hakir görmeleri rağmen, şairlerin – hem de çok azını dışarıda bırakarak söyleyebilirim bunu– bir çeşit ruh akrabası, bir çeşit kardeş olduklarını düşünürüm. Elbette şunu da biliyoruz, farkındayız; kardeşler arasında aynı evde olmaktan, aynı evi paylaşmaktan kaynaklanan tuhaf bir bıkınlık ve kıskançlık olabilir. Fakat her hâlükârda kardeşler, birbirlerine hiç benzemeyen ruh hâllerine sahip olsalar bile, zor günde, darlıkta yine birbirlerine sarılıp yaralarını tamir etmeyi becerebilirler.

Ve İskender, bu düşman kardeşleri bir araya getirmek konusunda her zaman başarılı oldu. Bunu bile isteye yapmadı elbette. Zaten böyle bir şeye soyunmazdı da. Çünkü umurunda olmazdı. Onun mahareti, ne türde yazıyorsa yazsın veya hangi dünya görüşüne sahip olursa olsun, genç şairi her zaman savunması ve ona bir yol açması olmuştur. İskender’le bizzat tanışmayanlar bile, kendisine en küçük de olsa edebi anlamda bir borçlanma içine muhakkak girmişlerdir. Girmişlerdir; çünkü yıllardır *Varlık*’ta gençlerin, yeni yeni şiir yazmaya başlayanların metinlerini değerlendiren İskender, onları bu sayede özendirmiş, geniş şiir beğenisiyle, birbirine taban tabana zıt temaları işleyen şairleri bile ön yargısız biçimde ele almış ve özgün bir sesi olduğunu düşündüğü her şiiri yayımlamıştır. Yalnızca bu sebeple bile bizim kuşağın veya bir alt kuşağın İskender’e borcu büyüktür. Çok açık ki İskender, *Varlık*’ta bu sayıları yaparken ben de ona şiir gönderen genç şairlerdendim. Bundan tam on altı yıl evvel, *Varlık*’a gönderdiğim şiirlerden birini beğenmiş ve o ayın yayımlanmaya değer olan şiirlerinden biri olarak dergide yer vermişti. Tarih, Aralık 2003

Sonraları, küçük İskender’le bir iki vesileyle görüşme durumumuz oldu. Ama bu bir iki görüşmede de hiçbir zaman bir samimiyet geliştirmedik. Yüzeysel ve mesafeli görüşmelerdi. Herkesin bildiği gibi, İskender uzun süre boyunca da şiir akşamları yapmıştı. Ve özellikle genç şairler için bu akşamlar, hem bir buluşma hem de şiirlerini ilk kez ortaya çıkarma fırsatı anlamına geliyordu. Üstelik şiirlerini okuyup bu sayede metinleriyle alakalı geri bildirim alma şansı da elde etmiş oluyorlardı. Başka bazı edebiyatçıların çok sevdiği, fakat benim pek hazzetmediğim bu “edebiyatçı buluşmaları”na ben pek katılmazdım. Nitekim, yaş ilerledikçe daha da mesafeli olmaya başladım. Fakat diğer yandan, edebiyatla haşır neşir olduğumuz ve bir ucundan edebiyat dergiciliğine ulaştığımız için, hem yaşitlarımızla hem de üst kuşaklarla bir şekilde iletişim sağlıyorduk. Zaten bunlardan bir kısmıyla dost ve arkadaş olduk. Yoğun olarak görüşmeye başladıklarımız oldu. Ancak bir kısmıyla da görüşmelerimiz daha uzun bir vadeye yayıldı ve arada büyük zaman sıçramaları oldu. Fakat ne olursa olsun, bir araya gelindiğinde, aradaki zamanı bir şekilde teğellleyen ve muhabbeti kaldığı yerden devam ettiren bir kaynaşma oldu hep. Ama şimdi; yaşımız kırka doğru paldır küldür ilerlerken şunu fark etmeye başladım: Son birkaç yıldır ne kadar çok cenazeye gittik, ne kadar çok edebiyatçı, yazar, şair cenazesinde bulunduk, ne çok edebiyatçıyı uğurladık son yolculuğuna. . Bizden iki kuşak, hatta bir kuşak üsttekilerin ölümlerini bile görmeye başladık. Ve ister istemez –Cahit Sıtkı’nın dediği anlamda– yolun yarısını henüz geçmişken ölüm duygusu içimize yavaş yavaş çöreklenmeye başladı bile.

*Zorlamayın
- istesem de
sevemeye ağım
insanları.*

*Birilerinin hayatını
bitiren birileri:*

*Böyle bir denklem
yok matematikte.*

küçük İskender

İskender Kömürcü

Tarih, 4 Temmuz 2019. İskender'in tabutu, Ortaköy Büyük Mecidiye Cami avlusunda bekliyor. Bir edebiyatçı cenazesinden daha fazla bir kalabalık var etrafta. Ama en çok da şairler... Genç şairler. İskender'le bir şekilde teması olmuş, onun yol gösterdiği veya yalnızca şiirlerini okuyup birkaç kelam ettiği genç edebiyatçılar var. Hiçbirinin şiiri birbirine benzemese de, İskender onların asgari müştereği olarak hepsini burada buluşturuyor. Düşünüyorum: Sıradışı ve aykırı bir şair, yer yer deneysel metinler yazan, edebiyatın birçok alanında eserler veren ve üstelik edebi türler arasında sınır ihlalleri yapan bir şair nasıl oluyor da kendisinden bir ve hatta iki kuşak sonraki şairlerle bile bu derece temas kurabiliyor?

İskender, Varlık'ta uzun bir zaman dilimi boyunca genç şairlerin şiirlerini değerlendirirken hem yolun başındaki şairlere ufak tefek edebiyat tüyoları veriyordu hem de kendi şiir anlayışına, şiiri algılaya ve alımlama şekline dair birtakım ipuçları ortaya koyuyordu bu yazılarında. Şimdi tam hatırlamıyorum ama söylediği bir cümle var ki yıllar boyu aklımdan hiç çıkmadı, muhtemelen çıkmayacak da... Kendi kuşağı veya üst kuşaktan "yaşlı" şairlere seslenerek mealen şöyle bir şey diyordu: "Genç şairleri dikkate alın, önemseyin. Çünkü tabutlarımızı onlar taşıyacak."

Omuz verdiğimiz İskender'in tabutu çok hafifti. Sanki içinden uçup gitmiş gibiydi. Zincirlikuyu'da onu mezara bırakırken etrafındaki insanların saatlerce orada, o mezar başında kalacakları; dahası, bu mezarın artık bütün dışlananlar, kovulanlar, meczuplar, kargışlananlar için bir dergâh olacağı çok belliydi.

Şimdi gidin bakın, mezarının üstünde bir rüzgârgülü var.

*Doğum tarihimi
insanlık tarihine
dahil etmeyin sakın
Ben gezerken sadece
teğet geçtim
dünyadan
küçük İskender*

DenizBarut

MANZARA

*Büyüyen
hayatlarımız
küçük iyiliklerimiz
esir almış.*

Bir yanımız deniz, bir yanımız rüzgâr, düşünceler zihnimde, ormana doğru uzanan ıssız dağ yolunda yalnızca iki araba.. Yol ayrımına gelince yavaşladık. Sağa mı, sola mı diye düşünürken yanımızdan geçipgiden araba az ilerde durdu, geri geri geldi ve şoför koltuğunun kocaman gülün yüzü nereye gitmek istediğimizi sordu. O an bu toprağın insanını bir kez daha sevdim. Yalnızca bir yavaşlamaydı bizimki emin olamamanın getirdiği ve aynı yavaşlamaydı o şoförü yolundan döndüren. Ölmedik henüz ey dost. Henüz başkası için de düşünmenin, telaş etmenin, endişelenmenin tadını çıkaranlar var. Hâlâ derin derin nefes çekecek çok sebep var. Arabanın içini göreceğ şekilde kafamı uzattım. Bir yıpranmış gömlek, bir basmadan fistan, aynı topraktan ama çok uzak diyarlardan iki çehre. Büyüyen hayatlarımız küçük iyiliklerimizi esir almış. Zamanın koşan kısmına esir olmuş bizim hayatlarımız. Bu iki çehre zamanın, inadına duranaksayan yerinde, öylece direnmekte.

Yüzüm uzun süredir böyle kırsı mamıştı gülerken. Sevdim oluşan bu çizgileri, gerçekliklerinden ötürü. Ben her zaman gülücüğün insanı iyileştirdiğine inandım. Tozu toprağa katarak giden yamalı arabalarının arkasından bakıp kaldım. Onlar için sıradan benim içinse diyarkokanbir detaydı yaşanan.

Yol boyu tozun toprağın o sıcak kokusu yüzüme vurdukça gülümsedim. Bir dere kenarı yolu, zaman zamangücünü yitirmiş gibiakan suyun şırıltısı, dereninasla tarif edemeyeceğim kadar zarif ve pürüzsüz kıvrımlara sebep olduğu taşlar ve ağaç dalları. Çatlamış toprağın ve hırçın kayaların arasında oluşlarına meydan okuyan, isyankâr zeytinağaçlarıve direnmekonusunda onunla yarışan pırnallar. Kendini iyice küçük hissettiğin o an. Çok şey var öğrenecek doğadan. Kapadım gözlerimi, altımdaki çelik yığınınna rağmen teslim oldum rüzgârına, cırcırına, hisirtısına, engebesine. Tarlalar, tomruk yığınları, bağlar, bahçeler ve varlığı kanıksanmış antik kalıntılar.

Yıldız Akın

Benim için manzara, antik bir şehrin kalıntıları arasında otlayan geçişürsüdür. Yüzyılların tanığı olan ve her şeye rağmen orada olanlardır. En eski ve en ilkelin yüzyıllardır süren dayanışmasıdır. Benim için manzara, geliş güzel dökülen meyveleriyle uzandığı heryeri mora bürümüş karadut ağacının, alçak ve koyu gölgesidir. Benim için manzara, dalgaların çarpa çarpa şekil verdiği kayalardır. O kayaların arasından inatla biten bir yeşildir benim için manzara. Asırlık zeytin ağacının kıvrımlı, oyulmuş gövdesidir. Benim için manzara hafızamdır. Gördüklerim, duyduklarım, hissettiklerim, kaydettiklerim.

Yol bitti. Hissi kaldı yine hatırlanmak üzere, yarınlarda, günlerden bir gün, anlardan bir anda. Denize kavuşmak isteyen her dere gibi çıkacak elbet yolumuz kendi denizimize. Neyi seversin sen düşündün mü?

Bak yine sevmeye çıktık yolun sonu. Toprağa çıplak ayak basamayan birinin beni anlaması mümkün mü? Her şey mümkün. Çöpsüz üzüm arayanın çöp olduğunu anlayınca başlar hayat. Bir mavi özgürlük diliyorum kalplerinize, ön yargıyla yaklaşmayan düşünceler, doğrularınızı tartışmayan zihinler, iyiliğinizi test etmeyen kalpler diliyorum. Dürüstlüğünüzü kanıtlamak zorunda kalmadan anlayan gözbebekleri diliyorum size derin derin bakan. Kendine dev başkalarına zırnık kadar olan sevgisini size vermeye kor-

kandan korunsun kalpleriniz. Tüm yolların kendine çıktığını sanandan savursun da yoldaşınız olana ulaştırın sizi rüzgâr. Bir gülücüğün iyileştirdiğini bilene, ağlamanın tadına varanayanaştırın anlar.

Kendisine göre bir kere geline şü fani dünyada yalanı zevk sanan ruhlarla aranızda duvar örsün dürüstlüğünüz. Kendini hep sevene değil çok sevene çatın Üzüm bağlarında her sıranın başına dikilen o sihirli gül ağacı olun birilerinin hayatında. Her şeyi önden gören, hisseden, koruyan, kollayan. Ve bir gül ağacınız olsun dilerim.

Dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir yolundaki herhangi bir insanın bana yaptığına bak. Onca duygu, onca hatıra kattıkları. Onca manzara geriye kalan. İşte bu yüzden yollara çıkmalı insan, arşınlamalı dağ bayır, rüzgâr nereye götüürse. Ve çok sevmeli inadına. Kırılacağını bile bile sevmeli. Gözünün içine baka baka sevmeli. Bir yaprağın gözüne, suyun gözüne, taşın gözüne, toprağın gözüne ve bir insanın gözüne meydan okur gibi bakmalı. Bir şarkı da diyor, kim dedi her şey yoluna girecek diye. Girmeyecek ki sebep olsun yolculuklara. Kat yoluna ne varsa. Kıydan uçan bir yaprağın, rüzgâra ayak uyduran dalgalara kendini bırakması gibi bırak kendini hayata. Bir yol, bir iyilik, bir rüzgâr, bir deniz, bir toz bulutu, çam kokusu ve bir sevmek hikâyesi, manzaralarım, yol arkadaşım hafızam.

bir gün

bir cumartesi güzelliğinin keyfini çıkarmak, biraz da sabaha mahsustur. dünya sabah erkenlerden yaratılmıştır. bir yatakta, bir odada, bir evde, bir yeryüzünde tek başına uyanmanın garip sevecenliğini bir kez daha tadıyorum. annem de yok evde. odalarda uyuklayan eşyaların hırıltısı karışıyor radyonun sesine. biraz daha sesini açıp, kahvaltı hazırlıyorum kendime. tek kişilik bir çay bardağı, tek kişilik bir çatal, tek kişilik birtabak masada. radyoda tanıdık bir ses. "neden geldim istanbul'a / tutul-dum kaldım avare"

ekmek parçalanıyor, peynir küfleniyor, zeytin acılaşıyor, bal şekerleniyor, çay soğuyor. ayaklarıma şiddetli ağırlar iniyor. biliyorum, istanbul'a gitmek için kezlerce aldığım biletlerden birini yırtmazsam, küçük şehrin istasyonunda inip a'yı görmek isteyeceğimi. çayımı tazeliyorum. hareketli bir türkü başlıyor. tuvalete gidip ağırlıy- rum. telefonu alıp mesaj yazıyorum. gönderemiyorum. silmiş beni, engellemiş de. tuvalete konuşmak günah ya, fısıldıyorum kulağına. insan, insanın son umudunu hiç elinden alır mı?

masayı toplamadan, radyonun sesini kısmadan hazırlanıp çıkıyorum evden. güneş serin, sokaklar yeni ısınıyor. dünya aynı dünya. ben aynı necla'yım. bulutlara bakıyorum. tuhaf geliyor. tekrar bakıyorum bulutlara. bütün huzursuzluğum göğe akmış gibi. hiçbirini benzemiyor bana. kötü bir insan olduğum için mi bu gariplik?

kot montumu çimlerin üzerine serip oturuyorum. aylar önce hastane bah- çesinde, şalvarlı amcanın bana verdiği sigara paketinden bir sigara çıkarıp kibriti çakıyorum. burnumu gıdıklıyor ahşabın yanık kokusu. seviyorum kokusunu, ahşabın yanığını. bir tane daha çakıyorum. tütüyor sigara. içimdeki yabancılık hissini yaratan kendime bakıyorum dönüp. hiçbir şey düşünmeyebilirim. hissetmeyi bırakabilirim. ka famdakileri silebilirim. sahip olduğum şu zaman, her şeyimi insafsızca harcamasa. ağacın dibinde kirli köpeğe bakıyorum. çimler üzerinde ezilmiş, çiğnenmiş izmarit- lere. tişörtü göbeğinin üstüne sıyrılmış şişko adamın kapanmayan ağzına bakıyorum. uykusundaki çirkinliğine. her şeyden boşalan dünya, birikiyor parka. kalabalıklaşı- yor. buradan başka bir yerde olmayı, kalkıp gitmeyi istiyorum. pek çok şeyi istemeye devam ediyorum. mümkün olmayan pek çok şeyi

içimisiğiştiren bir şey var. alışılmışı dışında. bu kalabalıklarda berbat bir şey. zalim bir şey var insanların birbirine benzeyen dış görünüşlerinde. yüzler aynı. bütün eller aynı. yenilgiden çıkmış. bütün ayaklar aynı yolu çürütmüş. boşluklarla şişirilmiş bedenlerin kokusu boğazımı yakıyor. sanki bedenimden bir uzuv kesilmiş, her günü nasıl yaşamam gerektiğini unutuyorum. insan ne şahane, ne boktan bir şey değil mi?

bir aile oturuyor az ötede. iki erkek çocuk. biri babanın kucagında. diğeri elini tutmuş annesinin. sesleri ulaşıyor buraya. yüzümü onlara çevirip öyle bakakalı- yorum. hepsinin gözleri bembeyaz. capcanlı. ıslıl ıslıl. baba çantasından iki tane güneş gözlüğünü çıkarıp, yoklayarak bulduğu yüzlerine takıyor çocukların. küçük bir örtü seriyorlar. kadın gülüyor. adam gülüyor. çocuklar gülüyor. birbirlerine dokunarak dünyayı daha güvenli, daha az korkutucu hale getiriyorlar. daha güvenli, daha az kor- kutucu olan o dünyaya gitmek istiyorum. baba, köryürüyüş çubuğunu alıp kalkıyor. büyük çocuğun elinden tutup salıncağa doğru gidiyorlar. anne, küçüğünü emziriyor. dünyayı ağzıyla seven çocuğa karışıyorum. uzun bir rüzgâr çıkıp geliyor. çimenlerin yüzü göğe dönük salınırken, hışırtısını duyuyorum yaprakların. arkamda beni çağı-

zalim bir şey var
insanların birbirine
benzeyen
dış görünüşlerinde.
yüzler aynı.
bütün eller aynı
yenilgiden çıkmış.
bütün ayaklar
aynı yolu çürütmüş.

ran bir hisirtti. tanıyorum yaprakların hisirtisini çiğneyen adımlarını. her an kalkıp gidecekmiş gibi eşikte bekleyen bir misafirin tedirginliği adımların. nereye gideceğini bilemeyen. kesilince her şey, anlıyorum ki sen değilsin.

şu an bir ağacın sırtında yan yana oturabilseydik. sen kitabını okurken, ben tutup arsızlığımınla öpseydim boynundan. annemin hiç ölmeyeceğinden, doktorun bana dediklerinden bahsetseydim. ölmenin o kadar da kötü bir şey olmadığını. güvercinlerin esmerliğinden, çocuğun ağzıyla dünyayı sevişinden, annenin bembeyaz bakan gözlerinden anlatsaydım. tam da bir şey gelip içimdeki bütün şeyi parçalıyor. güvercinler gurulduyor. senden ses yok hâlâ.

kafamdaki boşluk, içimdeki boşluğa karışıp metal tadı veriyor gözyaşlarıma. bırakıp gidenler uzun yaşıyor bunu anladım. kalanlarınsa ömrü kısa. dünya benimle birlikte kararırken dönüyorum eve. radyoda haberler. kapatıyorum. masayı toplayıp temizliyorum mutfağı. soyunup ayna karşısına geçiyorum. elimde fotoğraf makinesi. yüzüme bakıp basıyorum deklanşöre. bir fotoğraf. sonsuza kadar kalacak bir fotoğraf. hiçbir şey geçmiyor. sadece kenarlarından eskiyorum.

gitt i bir daha gelmeyecek. yarın pazar. sıcak, çok sıcak olacak hava.

şu an
bir ağa an sırtında
yan yana
otura bilseydik.
sen kita bını okurken,
ben tutup arsızlığımınla
öpseydim
boynundan.

Gonca Özmen

SÖZÜN ÇIKIŞI

I

Kabuğunun içinde uyuyor söz, Varoluşu rahat-sızlık verici, acıtıcı, yıkıcı değil henüz. Bir sıradanlığın içinde. Dingin... Sessiz .. Belirsiz bir imlada. Düş görüyor. Bir uzaklığı imliyor. Birikiyor.

"Gizlenen varlık, 'kabuğunun içine çekilen' varlık, bir 'çıkış' hazırlar."

(Gas ton Bachelard)

II

Söz beni duyuyor. Bir anafora hazırlıyor kendini. İmgelemde edineceği o katmanlı, o çoğul mekânı çalışıyor benimle birlikte. Varlığını bana doğru uzatıyor. Ses veriyor. Çekiliyor. Sonra bir gövde ediniyor kendine. Yanına gelecek diğer sözü bekliyor. Şaşkın. 'Gör beni!' diye bağırıyor. Küçük bir çatlak, bir yarık yetecek ona.

III

İşte çatladı ka bu!

IV

Şimdi bir yolculuğa çıkıyoruz birlikte. Ben mi onun gölgesi, o mu benim? Hangimiz yerini arıyor? Bir boşluk... Bir çöl... Hira'ya çıkan Muhammed'i arıyoruz. Söz uçuyor. Ben mi? Dizede yerini bulan bir sözün de mutlu olduğunu görüyorum.

SÖZÜN ÇIKIŞI

SİMYA, MEZOPOTAMYA VE NAZİ ALMANYA'SI: İKİ NEHİR ARASINDA

Farklı kurgular ve tarihi konuları ustalıkla işleyen M. Altar Kaplan, *İki Nehir Arasında* isimli dördüncü romanında yine sıra dışı bir deneyime çıkarıyor okuru. Simya ile başlayan yolculuk Nazi Almanya'sında şekillense de gizemli bir dünyaya açılarak kurgu içindeki kurguda gezinmeye başlıyoruz.

Altar Kaplan, yazım yolculuğunda cesur adımlar atan bir yazar. *Aloda* eseri -dünya edebiyatı da dâhil olmak üzere- çok az kullanılan "lipogram" tekniğiyle kaleme alınmış deneysel bir roman. *Papadopoulos Apartmanı*'nın ana karakterinin ismi belirsiz. Halifeler Köyü'nde Osmanlı'daki resmi bir görevlinin hayatından bir kesit.

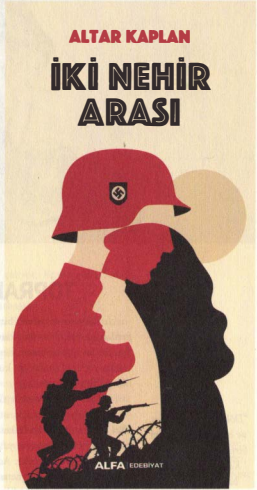
Kalemini sakınmaksızın üzerinde inceliklerle çalışılan eserler ortaya çıkaran yazar yeni kitabı *İki Nehir Arasında* da yazım tekniklerinin zenginliğiyle göz dolduruyor. Bu romanda yazarın sesi duyulmuyor, sadece karakterlerin duygu ve düşünce dünyasına dalıyoruz.

Romanın kurgusu Nazi Almanya'sının temeline oturtulsa da Mezopotamya ve Mısır kültürü de karşımıza çıkıyor. Nazi Almanya'sında asker olarak görev almak zorunda kalan Erwin ve eşi Klara'nın gönderilmeyen mektupları, günlük ve cepheye yollanan mektupların ilki 1939 tarihli. Son mektup ise 1945 yılına ait.

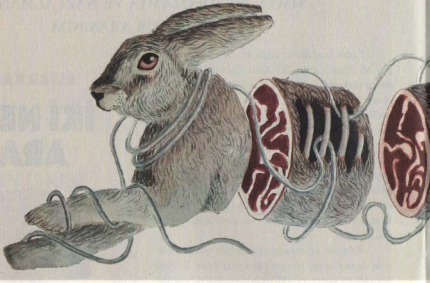
Klara'nın göndermediği mektuplar Nazi Almanya'sındaki günlük yaşamı netliğiyle anlatırken, cepheye gönderdiği mektuplarda yüzeysel bilgi aktarımından ibaret. Erwin, eşi Klara'ya yazdığı mektuplarda küçük kızı Lotte'ye de sesleniyor. Yazışmalar çiftin birbirlerine sevgilerini, yaşam şekillerini, hayata bakış açılarını net bir biçimde ortaya çıkarıyor. Roman boyunca yeni ülkelere giden, yeni yollar keşfeden, yeni bilgilerle farklı dünyalara kapı açan Erwin'in hayata bakış açısı, düşünce dünyası gözle görülür biçimde evriliyor.

Mısır Kraliçesi Hatshepsut'un kitabesi, Kral İdrimi heykeli, Hermes Trismegistus'un, Mısır kültüründe Thot, İslami kaynaklara göre İdris peygamberin "Zümrüt Tabletleri", mitolojideki "Felsefe Taşı" ve Osmanlı tarihine minik dokunuşlar romanın tümünden farklı duran, ama ilerleyen bölümlerde bağlantısıyla bizi şaşırtan bir kurgu oluşturuyor.

Altar Kaplan'ın çizimlerinin de yer aldığı romanın sonunda yer alan anlatıcı bilgileri ya da kurgunun

akışına göre raporlardan da ilginç bilgiler ediniyoruz: "Çizdiği resimlerin tamamı, aralara serpiştirdiği birkaç resmi saymazsak tamamen Hitler'in resimlerinin röprodüksiyonlarıdır. Bu manada Saargemünd, Hazi- ran 1940'da çizdiği üstte Nazi kartalı, altında gamalı hacın bulunduğu Nazilerin sembolünü gösterir resim; Donetz, Mayıs 1942'de üzerinde Rusça 'Havada, karada ve denizde!' yazan Rus propaganda afişi; Kaf- kasya'da Aralık 1942'de çizdiği Kral İdrimi heykeli ve Mariazell, Ocak 1944'te çizdiği Niederwald anıtı resmi hariç tamamı Hitler'in çizdiği resimlerin birer kopyasıdır."

Okan Çil

TOPRAKSIZ ÖLÜLER DİYARI

Salonun ortasında bir kadın yatıyor. Yaşı elliyeye yakın. Açık kahverengi saçları gerdanına dek uzanıyor. Havanın sıcak olmasına karşın üstünde beyaz bir nevresim var. Saçlarının bir kısmı nevresimin üstünde. Korkuyla şaşkınlık arası bir ifade yerleşmiş yüzüne. Dudakları kuru. Gözleri aralık. Umarım, diye düşünüyorum. Umarım öldüğünün farkındadır...

Saat sabahın dördü. Gün henüz aydınlanmamış. Başbaşaız:

Kanepeye oturmuş, anlamsızca duvara bakıyorum. Buzdolabının sesini işitiyorum sadece. Bir de kesik kesik bağuran sokak köpeklerin i Ruhun bedenden çıkıp gitmesi gibi, onlar da yavaş yavaş uzaklaşıyorlar.

Telefonum çalıyor. Açmıyorum. "Resulullahla Benim Aramdaki Farklar" geliyor aklıma. O an, ölenin ann em olduğunu bir kez daha anlıyorum.

Lakin anlamak hiçbir halta yaramıyor. Anlamak beni teröri zede ediyor. En büyük korkuları, evvela kendi yüreğime salıyorum. Anılarımdaki suçsuz insanları dahi katlediyorum. Her tartışmadan galip çıkıyor, dünyanın ağızını burnunu kırıyorum. Gözüm kararıyor. Kana bulanıyor. Gözyaşlarıyla yıkanıp, anneme dönüyor sonra a Bakıyorum; annem hâlâ ölü. Saçları hâlâ kahverengi. Nevresim hâlâ üstünde. Dudakları kuru. Gözleri aralık. Anlamak... Beyni mde karıncalanma yaratıyor.

O an bir ezan sesi geliyor dışarıdan. Köpek havlamaları kadar içli, buzdolabı motoru kadar metalik şekilde gelip kulaklarına oturuyor. Ben duvara bakıyorum. Duvar, anneme bakıyor. Ann em yerinden şöyle bir doğruluyor.

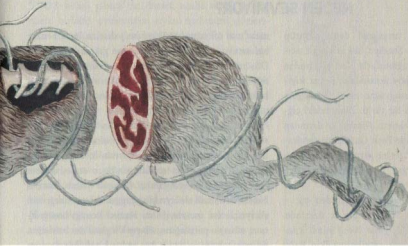
Anlamsızca bir şeyler geveliyor önce. Beşiktaş'ın şampiyonluğundan bahsediyor, sonra yazdığım dizinin yayından kaldırılmasından, Çıtcıt isimli sokak kedisinden... Durmadan konuşuyor.

Anne, diyorum. Sen ölüsün. Lütfen bunu kabul et artık.

"Dökülen su gibiyim,
ve bütün kemiklerim
birbirinden ayrılıyor.

Kalbim mum gibi,
bağrımda eriyor."

Zebur, 22. Mezmur - 15

Etmiyor... Aklına ne gelirse söylüyor. Telefonum çalıyor. Açmıyorum. Sokak köpekleri ezan okurken, buzdolabı havlamaya başlıyor.

Saat sabahın günü. Dört henüz aydınlanmamış. Başbaşayız:

Duvara oturmuş, anlamsızca kendime bakıyorum. Sokak kapısı yumruklanmaya başlıyor birden. Dizlerimi göğsüme çekip korkuyla o yöne dönüyorum. Ben döner dönmez holün lambası patlıyor. Aydınlik, aklım gibi yavaş yavaş uzaklaşıyor bedenimden.

Uzaklaşmak hiçbir halta yaramıyor. Uzaklaşmak beni provoke ediyor. İkiyüzlü duygularla hizipler saçıyorum kalbime. Ağzımdan çıkardığım molotofları birer birer fırlatıyorum. Her tartışmayı kaybediyor, başlattığım bütün isyanlarda idam ediliyorum. Bakıyorum; annem hâlâ hareket ediyor. Saçları hâlâ nevresim. Kahverengi hâlâ üstünde. Dudakları aralık. Gözleri kuru. Uzaklaşmak... Beynimde kalabalıklar yaratıyor.

O an annem, buzdolabı motoru gibi hırıltılar çıkarmaya başlıyor. Bir bakıyorum, köpekler yanı başımda. Elimi uzatıyorum. Isırmıyorlar. Ezan sesiyle yumuşamış tüylerini okşarken, telefonum çalıyor. Durmadan çalıyor. Açmıyorum. Müezzinzin köpek gibi havlamaya başlıyor sonra. Annem gerisin geri yatağına devriliyor.

Ölmek hiçbir halta yaramıyor. Ölmek beni ajite ediyor. Ne kendine, ne de bir başkasına hayrı dokunmayan, sigara içmekten ciğerleri ağrıyan, bütün sevgililerince hatalı, bütün akrabalarınca vefasız bulunan beni. Bakıyorum; annem yatağında hareket ediyor. Hırıltıları bile elinden alınmış. Saçları hâlâ aralık. Dudakları nevresim. Gözleri kahverengi. Ölmek... Beynimde hikâyeler yaratıyor.

Sabah dördün günü. Saat henüz aydınlanmamış. Başbaşayız:

Oturduğum yerden kalkıp yanına sokuluyorum. Saçlarını nevresim gibi üstüme örtüyorum. Gözlerini usulca kapıyor sonra. Buzdolabı ezana devam ederken, köpekler hırıldamaya başlıyor. Sımsıkı sarılıyoruz birbirimize.

Anne, diyorum. Biz ölüyüz. Lütfen bunu kabul edelim artık

*Anlamak
beni terörize ediyor.
En büyük korkuları,
evvela kendi yüreğime
sahıyorum.*

MİNA URGAN, VIRGINIA WOOLF'U NEDEN SEVMİYOR?

1. Aylardır dişimi tırnağıma denk düşürüp çabaladığım hâlde, hatta, Suadiye sokaklarının acısını ahatlara yakın tutan yağmurlarla ıslanmışlığından yahut Kandilli ile Çengelköy arasındaki Boğaz kıyılarının rüzgârlarla uslanmışlığından medet umduğum hâlde çıkar yol bulamadım bir türlü. Zihnindeki çiğdem ve çitlembikleri örseleyen, Alaska kıyılarından armağan çakıl taşlarını Hyde Park Gate'in ön tarafındaki sararmış çimenlerin üzerine serpiştiren soru son derece basit oysa: Mina Urgan, Virginia Woolf'u neden sevmiyor?

İngiliz Edebiyatı Profesörü gibisinden sık – sıkırdım bir sığata sahip Mina Urgan'ın, üzerinde, 'inceleme' ibaresi bulunan *Virginia Woolf* isimli kitabını okurken gelip yerleşti bu soru zihnimde ilkin. Belki bir çıkar yol bulurum ümidiyle *Mrs. Dalloway* yazarının günlüklerini çektim önüme hemen arkasından. Onunla da yetinmeyip Quentin Bell'in *Yaşam Bir Rüya'dır, Uyanmak Öldürür* isimli biyografisinin sayfalarını kıraat ettim bir kez daha. Faydasızdı, o basit soru, iskelet aşamasını geride bırakıp ete kemiğe bürünmekte gecikmemişti üstelik.

Mina Urgan'ı haklı çıkarta bilecek ipuçları yakalayabilmek amacıyla, *The New Yorker*, *The New York Times*, *The Washington Post*, *The Guardian* türünden 'the' diyalektiğini hak eden dergi ve gazetelerin arşivlerinde de gezindim bir müddet. Hayır, hiçbirinde, karanlıkta kendi içine doğru kanayan yaralara merhem olabilecek tatmin edici bir cevap yer almıyordu. Zira, hiçbir kaynak, babasına "kin" ve "garez" duyan bir Virginia Woolf portresine prim ve omuz vermemişti bugüne dek. Bir başka ifadeyle, Mina Urgan'ı okumayı ihmal ettikleri, okudularsa da ciddiye almadıkları apaçık ortadaydı.

Şüphe mi var, kimse kimseyi sevmek zorunda değil elbette. Hem neden sevelim ki birbirimizi, hazır fırsat çıkmışken aşağılayıp incitmek varken? Buna rağmen, insan, akademik terbiyeden geçmiş bir profesörün 'malzemesi'ne daha serinkanlı, daha yeldirmesi yelpazeli bir ufuktan bakmasını bekliyor işte. Belki de bu beklenti dolayısıyla böyle derinden sarsıldım ben; aksi takdirde, yetkinliği etkinliklerinin gölgesinde kalmayan herhangi birisi, 'edebiyat establish-

ment'inin öfkesini göğüs germe pahasına buna benzer bir soruyu bugüne kadar gündeme getirirdi herhâlde. Düşünülmeli ki, kitap dördüncü baskısını çoktan yapmış durumda. Hadi Mina Hanım'ın sağlığında fırsat bulunamadı, ölümünden sonra da mı gelmedi kitabı okuyanların aklına böyle bir soru?

2. Dediğim gibi, Mina Urgan'ın Virginia Woolf'u sevmek türünden bir mecburiyeti yok. Fakat bulduğu her fırsatta aşağılaması, bir çaydanlık kaynar suyu başından aşağıya hiç tereddütsüz boca etmesi sadece bana mı tuhaf geliyor acaba? *Dalgalar* yazarı, kazara, babasının ihmali dolayısıyla ayağına diken battığı için şikâyetçi olsa mesela, Mina Hanım hemen başöğretmen edasıyla parmağını sallayıp Virginia'nın babasının aslında çok iyi yetişmiş bir aydın kimliğiyle Londra kaldırımlarını adımladığını, genç kadının salt babasına duyduğu garz yüzünden böyle konuştuğunu söylüyor, söyleyebiliyor. İngiliz Edebiyatı Profesörü, Shakespeare ve Thomas More çevirmeni Urgan, Virginia Woolf'un babası Sir Leslie Stephan'ın kızından çok daha iyi tanıyor, kıymetini çok daha iyi biliyor olabilir tabii ki. Neden olmasın ki? Edebiyat denilen aynası kandilli, uçarıkları mendilli disiplin böyle imkânlar sağlıyor meraklısı mütekâmil dibace neferlerine. Gene de, nasıl demeli bilmiyorum ama bir gariplik var sanki.

Mina Urgan'a göre, "*Sir Leslie Stephan, çağdaşlarınca saygıdeğer sayılan, ama aslında öyle olmayanlardan değildi. Gerçekten saygıya değer bir aydındı (...)* Çocuklarına hiç baskı yapmamakla birlikte, herkeste fazla saygı uyandıran bu baba, hiç farkına varmadan, salt kişiliğinin ağırlığıyla kızını ezliyordu. Babasına duyduğu garzin, Virginia'nın feminizminin başlıca nedenlerinden biri olduğu hiç kuşku götürmez. Virginia Woolf, 1904'te kendisi yirmi iki yaşındayken ölen babasından, insanı üzen bir kinle söz eder." (Virginia Woolf, 12-13)

Cümle bozukluklarına, kelime tekrarlarına, "*Çocuklarına hiç baskı yapmamakla birlikte, herkeste saygı uyandıran bir baba*" ifadesinde ıslıdayan ve Sigmund Freud kadar Carl Gustav Jung'u da irkiltecek tuha fıkırlara takılmayalım pek fazla. Fakat, "*1928 tarihli güncesinde, babasının ölümünden yirmi dört yıl sonra bile, Sir Leslie Stephan'ın doğum gününde,*

onu kinle anar. Salt ondan kurtulduğu için yaşayabildiğini, kitap yazabildiğini söyler" ifadesinde mola verelim bir miktar. Hazır mola vermişken de önce "1928 tarihli güne" ne demek acaba diye" iki elimle birlikte ovuşturalım uyku mahmuru gözlerimizi. Hemen arkasından da Mina Urgan'ın, "kin" diye nitelemekte hiçbir beis görmediği satırlarını aktaralım Virginia Woolf'un:

"28 Kasım, Çarşamba / Babamın doğumgünü. 96 yaşında olacaktı, 96, evet, bugün; insanın tanıdığı öteki kişiler gibi 96 yaşında olacaktı; ama neyse ki olmadı. Oının hayatı benimkini tamamen sonlandırdı. Başıma neler gelirdi? Hiç yazamazdım, okuyamazdım; akıl almaz bir şey. Bir zamanlar her gün onu ve annemi düşündüm; ama Deniz Feneri'ni yazmak onları kafamın içine iyice yerleştirdi. Şimdi bazen babam bana geri geliyor, ama değişik biçimde. (Bunun doğru olduğuna inanıyorum - her ikisini de sağlıklısızca takıntılı duruma getirdiğime; onları yazmak gerekli bir davranıştı.) Şimdi babam daha çok çağdaşım gibi bana geri geliyor. Günün birinde onu okumam gerekiyor. Merak ediyorum yeniden hissedebilir miyim, sesini duyabilir miyim, ezbere bilebilir miyim?" (Bir Yazarın Günlüğü, 173-174)

Gerçi ben edebiyattan filan anlamam ama gene de bütün cesaretimi kuşanıp sorayım: Bu paragrafta, babaya duyulan "kin" hangi satırda, hangi kelimenin gölgesinde gizleniyor? Ailesiyle sorunlar yaşayan her gençkadın gibi, Virginia Woolf da birtakım sitemlerle, serzenişlerle değerlendiriyor babasını. "Onun hayatı benimkini tamamen sonlandırdı" cümlesinden hareketle, "Salt ondan kurtulduğu için yaşayabildiğini, kitap yazabildiğini söyler" yorumunu yapabilir miyiz sahiden de? Virginia Woolf'un bildiği bir şey var ki, "Hiç yazamazdım, okuyamazdım" diyebiliyor bütün açık yürekliliğiyle. Jacob'un Odası'nın yazarı, annesinin ölümünden sonra babasını rahat ettirmek amacıyla çırpınan Stella ve Vanessa'nın çektiği çileleri gördüğü için böyle düşünüyor olmasın sakın? Babası biraz daha yaşasaydı, yaşlı adamlarla ilgilenme ve bakımı sırası kendisine gelecekti tabii ki. Böyle bir durumda okumaya yazmaya fırsat bulup bulamayacağını hakikaten merak edenler, Sir Leslie Stephen'ın Stellave Vanessa'yı nasıl ezmeye kalkıştığına dair satırlara göz atabilir pekâlâ. ("Yaşam Bir Rüya'dır, Uyanmak Öldürür," 84 v.d.)

Doğrusu bu ya, büyük bir saflıkla, Quentin Bell'in kitabındaki sayfaların Mina Urgan'ındikkatinden kaçmış olabileceğini düşündüm ilkin. Ama Vir-

inia Woolf incelemesinde altını çizdiğim satırlardaki fütursuzluk, bunun son derece iyimser bir yaklaşımdan başka bir anlam taşımadığını sokuverdi gözümle! Mina Urgan, sadece bu toprakların insanlarına özgü bir kurnazlık gösterisine soyunup meseleyi çarpıtıyordu hiç çekinmeden.

3. Bilhassa vurgulamak anlamsız gerçi ama ben yine de hatırlatayım: Mina Urgan, aptal değil. Aptal olmadığı için de, önünde *Deniz Feneri* pırlıtsıyla duran 1940 yılının defterlerindeki "22 Aralık, Pazar" başlığını taşıyan paragrafı görebiliyor. Görmekle kalmayıp alıntılıyor da hatta. Ancak, muhtemelen tutarlılık adına, "*Her zaman sevdiği annesinden ve hiçbir zaman sevmediği babasından hayranlık ve sevgiyle söz eder*" uyarısını yapmaktan da alamıyor kendisini. (Virginia Woolf, 13) Hani kör gözlere badem, aklı Kağızman'da kalmışlara çiğdem diyeceğim lakin literatürün aynası kalem cambazlıklarına denk düşmüyor genellikle. Zira, "*Hiçbir zaman sevmediği babası*" hakkın da şunları yazan bir insan var karşımızda:

"Nasıl da güzeldi onlar, o yaşlılar -annemle, babam, demek istiyorum- nasıl yalın, nasıl berrak, nasıl tasası. Eski mektupların, babamın hatıralarının içine dalıyorum. Babam onu sevdi. Ah, hem nasıl da dürüst, mantıklı, içi dışı birdi -ve nasıl da titiz duyarlı bir aklı vardı, eğitilmiş, saydam. Şimdi okurken nasıl huzur dolu, hatta neşeli görünüyor bana hayatları. Hiç çamura bulanmamış; hiç girdabakapılmamış. Ve nasıl da insanca- çocuklarla, küçük mırıldanmalarla, çocuk odası ninnileriyle."

(Bir Yazarın Günlüğü, 457)

Cehaletim bağışlansın lütfen, babasına kin ve garaz duyan bir insanın satırları mı bunlar hakikaten? Mina Urgan, bu satırları altüst edip amacına uygun hâle getirmek uğruna yeni bir hamle daha yapmaktan geri kalmıyor ne yazık ki: "*Virginia bu arada, ünlü Sir Leslie Stephan'ın kızı olarak, para ve mevkiiden fazla kültüre önem veren aydın bir çevrede yetişmenin; büyük bir kitaplıktan canı istediği gibi yararlanabilmenin; aşıkları Henry James, Thomas Hardy, George Meredith gibi büyük yazarların so hbetini dinlemenin; Walter Peter'in çok bilgili kız kardeşinden Yunanca ders alabilmenin, kafasının gelişmesinde ne denli olumlu bir rol oynadığını da anlamıştı belki.*" (Virginia Woolf, 15) Yani? Aradan geçen yıllarda Virginia kardeşimiz gelip giden aklını bir süreliğine derleyip toparlamış ve babasının kıymetini kavramış olabiliyordu ama o da "belki!".

4. Virginia Woolf'un yeğeni, Sir Leslie Stephan'ın torunu Quentin Bell hem annesinin, hem de teyzesinin yetişme dönemlerini de her ikisini de oğlu George'un tacizlerinden esirgemeyen, "belki" esirgemeyen büyükbabasına dair şu satırları kaleme alırken, Mina Urgan türünden akademik disiplin titizliğine köşegen ekleyen kabiliyetlere seslenmeyi mi hedefliyordu acaba: "*Leslie'nin büyük bir çaba sarfederek yine çok iyi bir baba olmayı başardığı anlar oluyordu. Ama çok kısa süren bu anların sayısı azdı. Çocuklar çoğu zamanı mutsuz, baskıcı ve suçluluk duygusunun yarattığı bir keder içinde bulunan bir babayla yaşamak zorunda kalıyorlardı; öyle bir keder ki çocukların derin ve yalın mutsuzlukları onun yanında bir teselli gibi kalıyordu."*

(*"Yaşam Bir Rüya'dır, Uyanmak Öldürür"*, 57-58)

Sir Leslie Stephan'ın kadınlar ve erkekler arasında nasıl ayırım yaptığınadair faydalı bilgiler de mevcut Mina Urgan'ın da sık sık referans verdiğikitapt a Meraklısı 86. sayfadan başlayarak kızların nasıl bir babayla karşı karşıya bulunduğunu kavrayabilir eğer arzu ederse. Belki bu sayede, Virginia Woolf'un feministliğinde babasına duyduğu "garaz"ın mı yoksa üvey ağabeyi George'un bitmek tükenmek bilmeyen tacizlerinin mi daha tesirli olduğuna karar vermek de kolaylaşabilir.

Ben, Mina Urgan'ın her seferinde belirgin bir hayranlıkla selamladığı Sir Leslie Stephan'la ilgili şu paragrafı alıntılamağa yetineyim şimdilik. Bütün bunların, yetişme dönemindeki bir genç kıızı haddinden fazla sıkıntı ya sokmuş olup olamayacağına da siz karar verin artık:

"Leslie sosyal açıdan bir problemdi. Bazen eğlenceli olabiliyor ve geçrniştten bahsetmekten hoşlanıyordu ama kolay sıkılıyor ve sıkıldığında da kendi kendine homurdanmaya başlıyordu. Leslie'nin homurdanmaları, aslında Hyde Park Gate'deki en şevk kırıcı şeylerden biriydi. Leslie umutsuzluk içinde karısını kaybettiğine homurdanır, banka hesabından şikâyet eder. Ayrıca bir gece ağır ağır merdivenlerden çıkarken her basamakta homurdanarak şöyle bağırdığı da söyleniyordu: 'Biyıklarım neden uzamıyor? Biyıklarım neden uzamıyor?' Ama Leslie'nin çay saatindeki homurdanmaları genellikle çok daha kötü şeylerin başlangıcı oluyordu. Leslie kendi kendisiyle yaptığı konuşmaları duyamayacak kadar sağdı ya da duymuyor gibi yapıyordu."

(*"Yaşam Bir Rüya'dır, Uyanmak Öldürür"*, 100)

Yağmur Arabacı

SONRALIK ETKİSİ

Ceketini ver giderken
Geri sayım başladı

on - dokuz - sekiz - yedi

Birazdan poyraz tutup çekeştirecek saçlarımdan
-bana mısın demeyeceğim-

Yağmurlar başlayınca anıszın, kendiadıma sesleneceğim

Rüzgâr meczup, ben şiirli

Ve insan bazen de hazandır

Güz düşüyor ayağının değdiği kapı önlerine

Havalanan perdelerin ardında son siluetin,

Eldivenlerini giyerken ki gölgen,

Suç mahallinde iz bırakmadan kaçmaya hevesli mücrim.

Acemi bir hırsız gibi kaçırdığın bakışlarınla

Bakışlarımın keşiştiği o kısacık anda gördüğüm gözlerin

MarianaÇukuru'nda iki kara kutu

Ürkütücü derin ve gizemini içinde taşıyan siyah

altı - beş - dört

Eriyen saatler asılı duvarımızda

Bellegim Dali'ninki kadar azimlideğil

Zihnimden geçen filmlerimiz negatif

Bir adımın millerce yoluzagaölçü

Fırtınaya tutulan ceketinin cebinden

Düşüyor birkaç rakam

üç - iki - bir

Ayak seslerini artık duymuyorum.

Duymuyorum.

PÜFÜR PÜFÜR: TESADÜFEN DOĞDUK, MECBUREN YAŞIYORUZ

* Sinema ne kadar büyük bir mucize değil mi? Bir filmin içine girmemiz bir iki saat ama etkisi çok daha uzun olabiliyor. Çemberlitaş Şafak Sineması'nı erişkinler bilir. Dönemin en iyi sinemasıydı ve kocaman salonları vardı. 14 yaşındayım, hayatın zorluklarını erkenden tadabilmem için babam belki de farkında olmadan bana müt-hiş bir iyilik yapıp Şafak Sineması'nın makine dairesinde işe soktu. O zamanlarda cihazlar dijital değil makaralıydı ve bazen o makaralar kopardı. Benim görevim de o makara koptuğunda seyirci anlamadan hemen birleştirip filmin devam etmesini sağ-lamaktı. İşimi biraz fazla ciddiye almış olacağım ki ilk çalışma günlerimde gözümü makaradan ayırmıyordum. Hızlıca ilerleyen şeritlerden neredeyse filmi izleyebilecek seviyeye gelmiştim fakat makara hiç kopmuyordu. Bir gün iki gün üç gün geçti artık makaraya bakmaktan vazgeçip pencereden filmleri izlemeye başladım. O dönem viz-yonda Mickey Rourke'un 9.5 Hafta, Jim Carrey'nin Yalancı Yalancı ve Türk sineması-nın en efsane filmlerinden Eşkî'ya vardı. Ben Eşkî'ya'ya bir tutuldum, her matinesini izliyorum. Günde 6 kez, ayda 180 kez Eşkî'ya izledim, ben oldum Eşkî'ya. 14 yaşın-dayım. Yolda sürekli hüzünlü hüzünlü yürüyorum, arkadaşlarım bir yere çağırıyor-lar "Geliyor musun Cem?" diyorlar. Ben "Geliyorum Keje," diye yanıtıyorum. İstan-bul'da adam arar gibi manyak manyak dolaşıyorum. Sürekli Tarlabası'na gidesim var, babam zor çıkardı beni işten de hayata adapte etti. Yoksa kendimi Cudi Dağı'nda bul-mama az kalmıştı.

* "Ödemeyi yaptıysanız bu mesajı dikkate almayınız" mesajını dikkate alma-dığım hiç olmadı.

* Hani bazen milli piyangodan para çıksa ne yapardım diye düşünürüz ya, onu düşünüyordum. Kardeşime bi araba alırım dedim VW Scirocco alayım derken tam o anda "Yok o çok yakar," deyip dizel bi Clio almaya karar verdim. Sonra kendi ken-dime düşündüm. Ya arkadaş hayal kuruyorum nasıl olsa, al Scirocco'yu ya da Ferrari al ya nasıl olsa hayal değil mi? 100 metrelik yat al, Boğaz'ı al hayal nasıl olsa al ya. Yok, hayalde bile dizel Clio. Zaten babama Jeep almayı düşünürken aklıma ilk gelen şeyin "Onların vergisi çok oluyo" olması bizde hayal kurmanın bile sınırlı olduğunun göstergesi.

* Yıllar çok uzun ama günler kısa. Bu yüzden; yıllara yayma, güne sıkıştır.

* İnsanlara lakap takılabilir tabii anlıyorum, hayatını içinde olan bir şey. Bizim Dilara'ya Diloş diyorlar hatta bana bile bazen Cemoş diyorlar, onu da hadi anladım fakat arkadaşım makineci Osman abiye de Osmiş demeyin bari Osniş nedir Allah aşkına!

* Oluşturulan kriz masasını kriz bitince kim topluyor acaba?

* Arabam olmamasına rağmen, otoparktayım, demeyi çok seviyorum. Mesela bir arkadaşına gideceğim zaman "Otopark var di mi?" demeyi de çok seviyorum. Kışın ortasında otobüste kaşkol bereyle de gitem, eşyalarımı otoparkta bırakıp zili incecek tişörtle çılamak istiyorum. Ay piştım, demeyi seviyorum hava -10 derecey-ken. Bu yazıyı da otoparktan yazıyorum zaten. Otopark atmosferini seviyorum. Bir binaya girerken ayakkabılarımı otoparkta çıkarırım mesela. Otoparkın gözümde fel-

Yıllar
çok uzun ama
günler kısa.
Bu yüzden;
yıllara yayma,
güne sıkıştır.

Arslan Çizim

sefik bir duruşu vardır. Otoparkta olmak bence bir ayrıcalıktır. Otopark bir duruştur. Otopark, otoparktır.

* Gelinler o kadar güzel oluyorki güzeltörtinmem gereken görtişmeleregider-
gen gelinlik giyesim geliyor.

* Ulan madem bu dünyaya misafir geldik çay may bişey yok mu ya?

* Film boyunca tanklarla, ağır silahlarla, roketatarlarla birbiriyle savaşan baş-
rol oyuncusu ile baş düşmanını filmin sonunda yumruk yumruğa dövüştürüyorlar ya
Hollywood sineması gerçekten bir mucize.

* Eve yürürken kendi kendine konuşan bir delinin ağzından "Çözümler sorun-
ların içerisinde sen yeter ki sorunun ne olduğunu kavra" lafını duydum lan millet ne
deliriyor be arkadaş. Biz delirsek salya sümük gezerdik yarı çıplak.

* "Kazı kazan"ıkazırken bile insanınıçinden "inşallah beş lira çıkar" diye geçi-
yorsa umutlarsanırm tüketmiş durumdaartık.

* Beş liranın üstünü bile sayıp alıyorum ben, sonra kendime sinir oluyorum. Ya
arkadaş ne kadar yanlış verebilir ki ya! Nasıl bir hata benim inali durumumu etkile-
yebilir 5 lira üzerinden.

* Home ofis iş gibisi var mı ya? Yatıyon home kalkıyon ofis!

* Genelde sevmek için sabırlı, nefret etmek için fevriyiz. Sabrınız için teşekkürler.

Genelde
sevmek için sabırlı,
nefret etmek için
fevriyiz.

KURYELERE SERVİSİMİZ VARDIR

Yıllardır pahalı diye almadığımız klimayı ilk sorduğumuz zamandaki fiyatın İki katına aldık... Sanki ilk sorduğumuzda ucuz gelmiş de fiyatının artmasını beklemişiz gibi oldu. Klimayı kurduktan sonra bir hafta boyunca her gün sandalyeye çıkıp etrafında çizik var mı diye baktım. Evin farklı köşelerinde durup soğuk üflemediği bir yer var mı diye cihazda hata aradım ama yoktu. Birine sonsuz masaj yaptırmakla bir cihazın sen daraldığında seni serinletmesi insana kendini kaliteli hissettiren bir şeylermiş. O yokken pencereleri kapıları açıp ceryan yapan yerde duruyordum. Ev o kadar güneş alıyor ki güneşin doğuşunu ve batışını panoramik bir şekilde izleyebiliyorsun.

Babadan kalma bir ev. Babam sağ. Bunu neden "babadan kalma" dedikten sonra söylemek zorunda kalır insan bilmem. Ömrü uzun olsun evi bize verdi, kira ödemediğimiz için evi yaşanabilir hâle getirme parası harcıyoruz sadece.

Semt biraz tedirgin edici bir yer olduğundan eve sipariş verdiğimiz zaman gelen kurye arkadaşlar beni ne bu semte ne bu eve yakıştırıyorlar. Geçengün döner ayran söyledim. Kuryeye kapıyı açtığımda, adamın beni TV'den tanıyıp ilk söylediği şey, "Senin burda ne işin var abi?" oldu. Salakça bir tebessümle, "Ben burada oturuyorum," dedim. Adamı inandırmaya çalıştım. "Ama ev babamın üstüne," falan derken araya girip "Abi taşınana o kadar para kazanıyorsun," dedi. "Ne kadar?" diye kendi maaşımı gelen kurye arkadaşla sordum. O da "20-30 arası falan" dedi. "Piyasaya göre düşük mü alıyorum acaba?" diye sordum. Dönerimden bir ısırkı alıp ayranımı çalkalamaya başladım, açtım çünkü. Kurye arkadaş konuşmaya devam ettiği için yemeğimi kapının önünde ve ayakta, kuryenin karşısında yiyip bitirdim. Kurye arkadaş kazanmadığını sandığı para üzerinden birkaç yatırım önerisinin ardından "Abi ödeme nakit mi kartla mı?" diye sordu. "Bahşış nakit, ödeme kartla," dedim. Pos makinesinden bir türlü sinyal alamıyordum. Cihazı balkona çıkartmamı söyledi. "Telefon da evin bazı yerlerinde çekmiyor," dedim. Evi kötülemeye başladığımı fark ettim. "Bu ne abi ya?" diye seslendi. "Ne oldu ki?" dedim. "Abi sana insanların istediği zaman ulaşması gerekli, böyle olmaz," diye yorumladı. "Çık bu evden," diye tekrar bağırdı. Ben balkonda pos makinesine sinyal ararken "Oldu!" diye bağırdım. Sinyal gelince o da bağırdı: "30 lira çek!" Bundan sonrasını bağırarak konuştuk. Ben balkonda o evin kapısının önünde olduğu için. Yanına geldiğimde bana bağarmaya devam ediyordu. Teşekkür edip kapıyı kapattım. Tekrar çaldı kapı, açtım. "Abi hiç söylemiyorsun fotoğraf çekmeyi unuttuk." Bunu ben söylesem insanlara, nasıl bir deli olurum acaba diye düşünürken birbirinden eğlenceli selfieler çekti kurye. "Bir de bumerang yaparız artık," dedi. Ben sabit durdum, o aşağı indi çıktı. Beğenmedi, ben sağa sola götürdüm kafamı o aşağı indi çıktı. Derken karşı komşum Füsun Teyze "Cihan oğlum eşin evde yok mu?" diye sordu. Kurye hızla uzaklaştı. Hızla uzaklaşmaması gerekliydi. O kadar hızlıysa benim siparişim neden bu kadar geç gelmişti? Gitmemeliydi ama gitmişti. Füsun Abla cümlesine devam etti: "Sabile yok herhâlde, geldiğinde konuşurum ben onla iyi günler." Kapısını kapattı ama kapatmamalıydı. Ne konuşacaktı ki karımla, ne gördü de ne konuşacak falan derken buldum kendimi... Eşim döndüğünde ona durumu anlattım. Füsun Abla anlatmadan ben anlatmamalıydım çünkü. Çok eğlenmiş olacak ki çocuğu merak ettiğinden o da sipariş vermek istedi. "Ben aramam," dedim. Kendisi arayıp siparişi verdi. Bi' yarım saat sonra yanında iki çalışanla birlikte geldi, hatta birisi mutfakta çalışıyor olması ki üstünde yemek lekeleri olan önlük vardı. "Bakin

*"Abi hiç söylemiyorsun fotoğraf çekmeyi unuttuk."
Bunu ben söylesem insanlara, nasıl bir deli olurum acaba diye düşünürken birbirinden eğlenceli selfieler çekti kurye.*

Ergi Karadağ

inanmıyordunuz burada oturduğuna, alın işte," dedi. Söz söyleme sırası bende sanıp "Hoş geldiniz," dedim. "Hoş bulduk," deyip içeri girmeye çalıştı kurye ve garson olduğunu tahmin ettiğim kişi ama şefleri, "İşimiz var sonra gelelim abi," dedi bana. Konuşmama hakkımı kullandım. Farklı kombinasyonlarla fotoğraflar çekildik üçlü, ikili, hepsiyle tekli. Bir fotoğrafta ben yoktum hatta. Onları çekmiştim. Sonra gittiler... Dönerleri fena değildi ama inanılmaz ilgilidiler diyebilirim.

Eşim geçen ay yazmıştı, ona söz verdim *Kafka okur*'da beraber yazacağız diye, şimdi yazı sırası onda:

Geçtiğimiz ay Cihan Talay'ın "Hoş Geldim" yazısında kendi hayatımızdan biraz bahsetme imkânımız olmuştu... 13 yıllık bir hikâye demistik... Mücadeleyle, gözyaşıyla, arada hüsrarla ama aşk dolu bir hikâye diye bahsettik geçmişimizden... İleriki yıllarda yine anlatabileceğimiz ama şimdiki dönemlerde yaşadığım tecrübelerden bahsetmek istedim sizlere... Birkaç saat önce telefonum çaldı. "Dergiye yazı yazacağım sen de bir şeyler yazmak ister misin?" diye sordu Cihan. Beraber geçirdiğimiz süre boyunca hep birbirimize destek verdik ancak ilk defa birlikte bir şeyler yapıyorduk. Ne yalan söyleyeyim çok heyecanlandım... Evimizde bana ait bir bilgisayar olmadığından elimde hemen kurşun kalem ve beyaz bir kâğıt aldım. Ayrılık, yazdım. Alışkın olduğun bir şeyden ayrılma... Yakın dönemde işimden ayrıldım. Bana hep kışı yaştan işimden... Çok da eğlenceli oldu. Hastane odasında karar verdim buna. Bazı kayıplarda sessizlik yaşanır ya, hayatım boyunca tekrar aynı sessizliği yaşamamak

adına hiç de zor olmadı bu kararı vermek. İyi denilebilecek bir eğitim aldım, spikerlik mezunuyum aslen. Son birkaç aydır hayatımda oluşan kocaman bir "es"i nasıl geçirdiğimi, hayatı nasıl yaşadığımdan bahsetmek istedim. Daha çok kitap okumaya başladım... Daha bilge bir insan olmak için; kendimi, eşimi, evimi ve belki sonralarda bize gelecek olan yavruyu beslemek için...

Bu hayatta kendini nasıl programlandığın çok önemli. Ne kadar çok sevdiğim şey varmış, dedim işi bıraktıktan sonra! Spor yapmayı hep çok sevdim, şimdilerde bol bol spor yapıyorum. Keşfetmek istediğim yerler var küçük bir listesini çıkardım bile. Eşimle birlikte kurduğumuz evimizi hep çok sevdim.

Evimle, mutfağımla konuşarak poğaçalar yaptım. Hayatta her şey mükemmel olmak zorunda değil, hayat da sonsuz değil zaten... Bu nedenle hep şükrettim olana da olmaya da... En önemlisi de hayal kurmayabladım. Bir şeyler istediğimi ve bunun için geç olmadığını fark ettim. Hayatımız iyi bir işte çalışmaktan, evlenmekten, çocuk yapmaktan ibaret değil! İkimizin de mutlu olabileceği bir yolculuğa çıkmak, birlikte yaşayarak keşfetmek istedim... Eskiden her şeyi sırasıyla, eksiksiz yapan ben, şimdilerde eve su siparişi vermeyi unutuyorum, unuttuğum her şey mutluluktan. Bana bunu yaşattığın için teşekkürler sevgilim... Ben hayatı yaşamayı ne çok sevdim, o da beni sevdi. Yaşasın hayat, yaşattıkların ve yaşatacakları için.

Uzun lafın kısısı, Ağaç değilsiniz. Hayatınızı ve yerinizi değiştirebilirsiniz. Korkmayın!

PARÇALANMA LİMİTİNİN GÖRECELİĞİ ÜZERİNE

1. Çok gençtim.

Ona bir şeyler söylemek istediğimi anımsıyorum. Ne diyeceğimi bilememiştim. Susmanın çaresizlikle ya da sıkılmakla eş anlamlı olduğunu düşünüyordum o zamanlar. Ona kendimi sevdirmek istiyordum. Aklıma gelen ilk lafları söyledim:

"Ehren," dedim, "durmadan genişliyor."

Ben bu cümleyi söyledikten sonra gözlerini kapadı. Bir şey olacağını hissediyordum. Az sonra. Buracıkta. Bir şey peyda olacak ve tüm dünyaya yayılacak. Parmaklarımla küçük bir taşın keskin kenarını ovuşturduğumu hatırlıyorum.

Gözlerini açtı. "Peki ya biz? Biz de genişliyor muyuz sence?" diye sordu.

Yıllar sonra bile bu soruyu düşündüm yalnız kaldığım zamanlarda. Ama orada ona bir cevap vermem gerektiğini biliyordum.

"Evet," dedim, "durmadan genişliyoruz."

Çok tatlı bir yazdı ve ben henüz 15 yaşındaydım. Ayakkabılarımızı çıkartmış izlerken genişlemenin ne demek olduğunu ve nereye kadar genişleyebileceğimizi tartışmıştık. Sırtımızda bitki ıslaklığı vardı. Mavi karanlık üstümüze çullanınca dudaklarına hain bir yumuşaklık karışmıştı.

O tadı günlerce unutmadım. Onu da bir daha görmedim. Umarım şimdi, her neredeyse yani, yeterli kadar genişlemiştir.

Umarım.

2. Verandada babamla sessizce oturuyorduk. Artık susmanın sıkıcı bir şey olmadığını bilecek yaşıydım. Uzun bir sessizlikten sonra kafasını kaşdı ve bahçe kapısına doğru baktı.

"Ara sıra çiçeklerim ölüyor. Ara sıra da ben," dedi. Plastik sandalyemde ufaldım. Onun hissettiklerini birazcık dahi olsa anlayabilmek için onunla aynı yöne baktım. Bahçe kapısına. Öldüğünü hissediyordu. Bitkileri öldükçe onlarla beraber yavaş yavaş döküldüğünü düşünüyordu. Ben ise hayata yeni başlamakten şikâyetçiymdim. Kredilerim vardı. İyi bir evim ve sağlam bir ev kiram vardı. Güzel kıyafetlerim ve geniş camlı bir iş yerim vardı. Sıfatlarım vardı.

"Canını sıkma böyle şeylere," dedim. Ne kadar da alelade ve saçmaydı bana göre. Başını önüne eğdi. Ne diyeceğini bilemedi. Gözlerini zemine dikti. Ben sadece zemini görüyordum ama o dünyanın çekirdeğini belki.

Ara sıra babamı düşünüyorum. Ara sıra o ölüyor, ara sıra ben. Dengeli bir anlaşma var aramızda. Her koşulda birimiz acı çekiyor. Bazen geceleri odama geliyor. Bir kasımpatıdan yahut bir leylaktan konuşuyor. Bana bakınca, benden hariç her şeyi görüyor.

Ara sıra, odama geliyor.

3. Arabayı ben kullanıyorum. Yanımda Demet oturuyor. Ön camı parçalayabilecek bir şiddet var gözlerinde, karşıya bakıyor.

Demet uzun süredir suratının bir metre uzağında havada uçmakta olan nesneler görüyor. Bu nesneler o yükseklikte asılı dururken aynı zamanda kendi eksenleri etrafında dönüyorlar. Demet bu durumdan şikâyetçi değil. Gördüğü nesne ne olursa olsun onu büküyor.

Ara sıra babamı düşünüyorum.

*Ara sıra o ölüyor,
ara sıra ben.
Dengeli bir anlaşma
var aramızda.*

*Her koşulda
birimiz acı çekiyor.*

Rabia Gençer

"Şu anda bir boru parçası görüyorum. Yaklaşık bir metre boyunda, plastik bir boru. Şimdi onu ikiye katlayacağım," diyor. Ben ondan korkmuyorum. O da sadece benle böyle rahatça konuşabiliyor.

İlkokuldayken arka sıramda otururdu. Bazen kulağıma eğilir ve pencereyi işaret ederek dışarıdaki balık yağmurunu görüp görmediğimi sorardı. Gördüğümü söylerdim ona. Yalnız olmadığını hissettiğinde gülümserdi. Sanırım üzülmesini istemiyordum. Fakat çocuk aklımla bile ters giden bir şeyler olduğunu seziyordum.

Şu anda ailesi güzel bir restoranda bizi bekliyor. Çarpık ifadelerle yalan sohbetler edeceğiz önce. Demet'in kendini kötü hissetmemesini sağlayacağız. Sonra asıl meseleye geleceğiz.

Şu anda hiçbir şey bilmiyorlar. Masumlar. Birazdan öğrenecekler ve biraz daha genişleyebileceklerini öğrenecekler. Kırılı kırılı. Genişlemek parçalanmayı da beraberinde getirecek.

*Orta yaşlı bir
çaresiz.
Ben. Sessizce,
içime aktım.*

"Bir su faturasının köşelerini birleştirip önce ikiye sonra da aynı yöntemle dörde katlıyorum," diyor Demet. O, kafasında yer kaplayan şeyleri katlayıp istifleyerek hayatını devam ettirmeye çalışıyor. Onları istifliyor. Sürekli aynı şeyi yapıp duruyor.

"Çatalı katlayamıyorum. Çünkü simetrik değil," diyor. Ebeveynleri sandalyelerinde huzursuzca kıpırdanıyorlar. Onlara durumu anlatıyorum. Korkuyorlar.

"Korkmayın," diyorum, "S ize ve kendine bir zararı yok."

İki yıl sonra Demet, anne ve babasını uykularında boğazlarına çatal saplayarak öldürecek. Henüz bunu hiç kimse bilmiyor. Gergin bir yemek yiyoruz. O çatallarla uğraşıyor. Ben umutsuzum. Ailesi ise üzgün, Demet, olaydan sonra şöyle diyecek:

"Annemi ve babamı katlayamadım. Çünkü yeterince simetrik değildiler."

4. Bardan o gece de yalnız çıktım. Yalnız girdiğim barlardan yalnız çıkınayla garipsemiordum artık. Çok uzak geçmişte, evet, birileri, ordaydılar. Buradaydılar. Yanımda. Beraberce bir yerlere girerve çıkardık. Sonra? Sonra ne oldular?

Bir taksiye bindiğimi hatırlıyorum. Mahyalar ve ışıklar. Dere boyundan usul usul ilerlerken gördüğüm köfteciler ve etrafına çökmüş serseri sürüleri. Leş gagalar gibi kemirdikleri ekmekler.

Taksi gidiyordu. Gecenin içine ve başka şehirlerden göçmüş gece işçilerinin olduğu varoşlara doğru. İndim arabadan. Nerede olduğumu bilmiyordum. Gecenin üçünde asfalttan yansıyan suretime baktım. Kapkara bir yüz. Çizgili alnım ve seyrekle saçlarım. İşte oydum. Ben sadece asfalttan yansımış bir suydum.

Nerede olduğumu bilmiyordum. Bir arkadaşımı aradım. Gün doğarken beni buldu, aylımıştım biraz. Arabaya bindirdi beni. Gözlerime bakarken bana acıdığını ve bana daha önce yardım etmediği için pişmanlık duyduğunu hissettim. Birileri bana yardım etmek istiyordu. Acınıyordum.

Ben. İşte oradaydım.

Kendi kapımın önünde. Bir başkasının arabasından inip. Anahtarlarımı bulup. Kapıyı açıp. Sabaha karşı. Kendi evinde. Kendine yabancı. Orta yaşlı bir çaresiz.

Ben. Sessizce, içime aktım.

5. İçimden bir ses uyumamı emretti. Annemin divanına kıvrıldım. Konuşmamıza gerek yoktu. Biliyordu. Uykunun ne denli geçirgen çeperleri olduğunu ve uyuduğumda benimle daha iyi anlaşabileceğini.

O zamanlar babam henüz yeni ölmüştü ve annem hiç ağlamamıştı. Karım beni terk etmemişti daha ve kızım iki yaşındaydı. İçkiye bağımlı değildim henüz. O divanda üç saat uyudum ve uyandığımda bazı şeylerin temizlendiğini hissettim. Ben dünyadan koptuğum vakit sanki bir şeyler yer değiştirmiş ve kendilerini yok etmişlerdi. Kavını değiştiren yılanlar gibi.

Annem beni verandaya çıkardı. Merdivenin kenarlarına beton döktüğünü, oralara çiçekler ekeceğini söyledi. Süzeği almak için eğilince ayağı kaydı ve sendeledi. Sağ eli taze betona battı. İçeri götürüp elini yıkadım. Elindeki betonu silerken, betondaki elini silmeyi unutmuştum.

Kızım o günden sonra annemin evine ilk kez 23 yaşında gelecekti. O zamanlar bilmiyordum. Kızım 23 yaşına geldiğinde ben ölmüş olacaktım. Annemle beraber durduğumuz, babamla oturup sustüğümüz o verandaya ayağını basınca annemin döktüğü beton çiçeklikleri görecekti. Ve oradaki el izini

"Burada," diyecekti kızım, "bu elin sahibi yaşamış."

Her şeyi basitçe açıklayacaktı. O evde, o elin sahibi yaşadı.

Kızım o viran evi yıkacak ve kendine güzel bir yazlık yaptıracak. Beni düşünmeyecek.

O elin sahibini de. Sahi, şimdi o elin sahibi nerede? Kafamda kaç kez katladım onu ikiye.

Sonra dörde.

Sonra sekize.

6. Gününde bir dağın yamacında yattım ve geçmişi mi düşünüyorum. Güzel mevsim çoktan geçti. Etrafta benden başka kimse yok. Gece sadece benim kulübenimden duman çıkıyor.

Kafamın altına bir taş koyuyorum

Güneş ağır ağır batıyor.

Çan sesleri kulağımda git gide artıyor

Bir çoban koyunlarını güdüyor.

Yattığım yerden alacakaranlıkta beliren gezegenleri görmeye çalışıyorum.

İşte buradayım. Hacmini kadar güneşin batışında hak sahibiyim artık. İçki boş kemiklerim var. Bildiğimi sandığım birkaç şeyim var.

Bir gün bir şeyler yeterince simetrik gelmeyecek. Bir gün onları katlayamayacağım. Bir gün daha fazla genişleyemediğimi, genişlemenin bir yere kadar olduğunu anlayacağım.

Kendi sınırlarımı bulduğum gün belki de hiç yaşamamış olacağım.

Hazal Kebabci

İÇRE BESLEDİĞİM HER SES İÇİN

Birkaç güne eskitirim diye düşündüğüm ama hiç duvardan indiremediğim bu fotoğraf bir ölüm yavaşlığında bitiriyor beni. Öyle ki, ben başımı her kaldırdığımda sol yanımda hissettiğim bu kalabalık bir tabut etrafında öylece dikilmiş birkaç insandan ibaret. Yalanıma şahit olan bir kapıdan dualar ederek geçtiğim o günü ve bana çivilenmiş pencereler veren hiç barışmadığım bu tanrıyı, sevdiğim bir şarkının nakaratı gibi silemem aklımdan. Ve yarama şefkatle koyulmuş ellerin, boğazımda bıraktığı o izi silemem tenimden.

Tek başıma birkaç kişi olabilmeyi, bu şehre arkamı dönüp giderken kulağımdaki seslere tokatlar atışından öğrendim. Bir çift sözün bir çift yalana dönüştüğü ve bir benim tek olduğum zamanlarda sıkışyorum içimdeki saatin çarkına.

Gökyüzüne dualar ederek geçen gecelerim değiştirmese de gündüzlerimi, bu kez affediyorum tanrıyı. Arkamı döndüğümde duyamadığım içre beslediğim her ses için bir kez daha gökyüzüne olan inancima küfürler ediyorum. Ben gittikçe daralan yollara birer fotoğraf hediye ediyorum. Hatırlansın diye yüksekteki yerim ve unutulmasın diye yerin yedi kat altında yattığım mezar, tutulmayan eller için üzülen her şarkıda birer birer kesiyorum parmaklarımı. Atamadığım çığlığı duymayan ahaliyi bir ölümle suçlayamam.

Yıkamadığım bir duvarı boyuyorum bugün, sevmediğim tüm renklere batırıyorum ellerimi, sevmediğim tüm parçalarını pembeye boyuyorum. Kızılarıma isyan ediyorum bugün. Omzumdaki kayıp yakutların çalındığı o derin boşluğa eğilip bir deste küfür fısıldıyorum. Görülmeyen her parçamı vitrinden indiriyorum. İflasın eşliğinde bile hâlâ umudu olan uslanmaz bir esnaf gibi boş vitrinlerin kepenklerini indirmeyi reddediyorum. Sonra bir siluet geçiyor kapımdan -ki bir rivayete göre tanrı olduğu söylenir- icralar bırakıyor kapıma ve indir diyor kepenklerini, "almaya geldim her şeye, umudun da dahildir!"

Kafeste doğan kuşları inandıramadığımız bu gökyüzü en hakikatli utancımızdır. Doğrusunu söylemediğimiz bu yalanlar üst üste dikişler atar dudaklarımıza. Bir cinayetin sabahında değiştirdiğimiz ev adresini hiçbir polis sorgulamaz. Çünkü bilirler, konuşamaz maktuller.

*Doğrusunu
söylemediğimiz
bu yalanlar
üst üste dikişler atar
dudaklarımıza.*

MUTLULUKLAR MÜDÜRÜM

•Benimki duble olsun, lütfen.

Garsonarakı bardağını gösterirken kolundaki bilezikleri şıngırdadı. Bütün servetini yanında mı getirdin diye sormuştu birisi. Terbiyesiz! Bütün serveti kollarına sığabilir miydi? Ayrıca bunu sorabilme cüretini nereden bulmuştu? Ne zaman samimi olmuşlardı böyle? Alt tarafı vasıfsız bir çalışandı. Bir iki defa iş yerinde sigara içerken sohbet etmek durumunda kalmışlardı. O zaman da hep o konuşmuştu, o işte; vasıfsız olan canım. Bütün sülalesinin derdini tasasını öğrenmişti. İnsanlar böyle samimiyet kurduklarını zannediyorlardı. "Dinleme nezaketini gösterdin mi her şeyi sana söyleyebileceklerini sanıyorlar," diye düşündü. Hâlbuki küstah olmak bazen çok önemli bir işti. "İlk küstahlık yapan kazanır." Öbür türlü her lafı hoşgörüyü karşılayacağını sanıyorlar. Mesela, "Beni ne ilgilendirir canım senin sülalesi?" diyebilirdi. O zaman böyle münasebetsiz tavırları kendine saklaması gerektiğini de anlardı.

Rakısından bir yudum aldı. Anıma büyük bir salondtu. Herhalde altı yüz kişi vardır, diye düşündü. Boyunları birbirine dolanmış iki kuğunun olduğu düğün davetiyesine göz gezdirdi. Klasik bir davetiyeydi; pek uğraşılmamış ve yazılanlar klişe: Beraberliklerini sürekli kılmak ve sevgilerinin sonsuzluğa taşımak için mutluluklarınızı sizinle paylaşmak istiyorlar! İş yerinden herkes belli ki bu davete icabet etmişti. Yine de hiçbirinin müdürlerinin mutluluğunu paylaşmak için burada olduğunu düşünmüyordu. Herkes, kendi de dâhil başka şansını olmadığını hissettiği için buradaydı. Yoksa kim severdi ki bu müdürü. "Beni ne ilgilendirir mutluluğu. Bir saat durur, biraz kendimi gösterir, altınımı takar giderim."

"Dinleme nezaketini gösterdin mi her şeyi sana söyleyebileceklerini sanıyorlar," diye düşündü. Hâlbuki küstah olmak bazen çok önemli bir işti.

Hatırlıyordu. Firmada gizli saklı işler döndükten ve sonunda müdürleri gönderildikten sonra kim olduğunu hiç duymadıklarını birini müdür yapmışlardı başlarına. O da herkesi teker teker odasına çağırıp günlerce göz dağı vermişti. "Bu iş yoğunluğunuz sizin verimsizliğinizden kaynaklı olabilir mi Necla Hanım? Yanlış anlaşılacak istemem. Sizin performansınızı ölçmüyorum. Ölçmek istesek bunun için bir sistemimiz mevcut biliyorsunuz ki. Ama acaba diyorum iş bölümü yapmakta sıkıntı yaşıyor olabilir misiniz?" diye sormuştu. Sürekli ağzında gezdirdiği kurşun kaleminin dişlerine değdikçe çıkardığı ses rahatsız ediciydi. Günlerce aynı şeyleri düşünüp içi içini yeinişti. "Benim bu firmaya kaç senedir hizmet ettiğimi bilmiyor musun sen? Başımıza böyle tecrübesiz, işini bilmez adamları kimler neden getiriyor bilmiyorum ki. Kim benim yaptığım işi tek başına yapabilirmiş söylesin bakalım. Nitelikli eleman bulabilir mi ben gidersem? Hadi bulsunlar. Cesaretleri varsa çıkarsınlar beni." İşine karışılması hiç hoşuna gitmemişti. Hele ki böylesine körpe birinin onu değerlendiriyor olması olacak iş değildi. Karşısına sekreterlik biriminden Nezaket'le Songül Hanım oturdu. Ne biçim yere vermişlerdi onu böyle? Ne işi vardı onlarla aynı masada? Neyin sohbetini edebilirdi ki? "Nezaket'in o makyajı ne ayol; yüzü kıpkırmızı kesilmiş, dudakları desen kanlı canlı, yüzü yine ablak. Hiç düğün, davet görmemiş insanlar bunlar. Yazık!"

•Nasıl bir gelin oldu dersin? Nezaket Hanım sesini alçaltarak yanında oturan Songül Hanım'a soruyordu.

•Aman kesin çok abartmıştır. Bak görürsün. İşe bile nasıl geliyor öyle. Badana gibi bir surat. Allah seni inandırсын bir tek ben değil bizim birimdeki kimse beğenmiyor. Koskoca kadın olmuşsun, hadi geçtim müdür olmuşsun, ne öyle genç kız gibi giyimeler süslenmeler... Hiç yakışıyor mu, sen söyle.

Rebika Aydoğan

Songül Hanım'ın söyledikleri pek komik geldi. Belli belirsiz güldü. "Senin nefretin çok farklı Songül Hanım. Artık sana müdürün hakkında atıp tutmak mübah. Çok çabaladın. Eşref Bey'in odasına gidebilmek için kendine çıkardığın fazladan işler, odasında attığın o cilveli kahlkahalar... Şimdi Eşref Bey kalkmış müdürünle evleniyor. Neye yaradı o fazla mesailer, kırıtkan hareketler? Ardında bırakmaya çalıştığın bozgunluğun sesi mi bunlar? Hahayyy! Bir gülesim geldi, ne olur kusura bakma."

•Bir şey mi diyecektiniz Necla Hanım?

Kolundaki bilezikleri tek tek yukarı iterken göz göze gelemedi Songül Hanım'la. Ama kendini durum yönetmekte çok başarılı görürdü. Olayı hemen toparladı.

•Osman Bey'i seyreliyordum Songül Hanım. Düğün daha başlamadan sarhoş olmuş herhalde.

Dans pistini işaret etti. Kravatını başına bağlamış, gömleğini pantolonundan çıkarmış, elindeki rakı bardağını bırakmadan kendi başına dans ediyordu Osman Bey. İlginç figürleri vardı. "Bu hiç bizim Osman Bey mi yahu? İçince bir başka oluyormuş bu adam da." Dudağını büktü düşünürken. Muhasebe birimindendi Osman Bey. Her çalışanın maaşı, firmaya giren firmadan çıkan her para onun kasasından geçirdi. O nedenledir herhalde çok ciddi bir iş yapıyormuş gibi gezinirdi ortalarda. Ama hele bir maaşlar yatmaya görsün, Osman Bey'i kimse odasından çıkaramazdı.

*Neye yaradı
o fazla mesailer,
kırıtkan hareketler?
Ardında bırakmaya
çalıştığın bozgunluğun
sesi mi bunlar?*

"Daha önce elini sürmediği makbuz koçanlarını aramaya koyuluyordur kesin. Herkes tembellik peşinde kardeşim. Kimse kimsenin adam gibi kulağını çekmiyor da ondan. İşte aynen böyle iş yerinde de göbek atıyor Osman Bey, kimse görmüyor."

Salonu renkli, payetli, tüylü bir kalabalık doluyordu. Göz ucuyla müdürün şoförüne, Hikmet Bey'e baktı bir an. Elini gayriihtiyari saçına götürdü. Bugün dört saatte çıkabilmişti kuaförden. İstedigi kadar kibarlık olmamıştı saçları. Alnına iki kıvrık perçem düşürtmüştü. Simli bir far denemişti bu sefer. Bu düğünde sönük kalmak istemezdi elbette. Hikmet Bey degelirse eğer onu bir de böyle görmesini dilerdi. Bütün bileziklerini takmak bugüne nasip olmuştu. Kendi düğününden bir başkasının düğününe.. Evlendiğinde müdürü gibi büyük de değildi. O çok güzel bir gelin olmuştu; gencecik, taptaze. Müdürü kesin çok süslü bir gelin olacaktı Kokona! Tam alın takacaktı ona. Müdürü kollarındaki bileziklere bakacaktı bir süre. Öyle hayal etmişti. Bak sen diyecekti tam altın takıyor benim çalışmam. Hem de kollarında bir dolu altın bilezik... "Ne sandın sen Müdire Hanım! Bir tek sen mi servet-lisin?" Hikmet Bey de onu seyredecekti bu merasimde. Ne güzel olmuştunuz Necla Hanım, diyecekti

Çetin Bey'in araya girmesiyle düşünceleri bölündü. Çetin Bey firmadaki en eski çalışanlardan biriydi. Birçok müdür gelip geçmişti ama en beterin şimdiki müdür olduğunu söyler dururdu. Zaten sürekli çatıştıkları çoğu zaman müdürün odasından yükselen seslerden anlaşırdı. "Bu kadının ayağını kaydıracağım, bak görürsünüz," derdi. "Bundan sonra onun en büyük düşmanı benim," derdi bazen de. Aralarındaki sorunu kimse tam olarak çözememişti.

•Nasılsınız çıtır kızlar?

Nasıl konuşmaktı o öyle? Kimse haddini bilmiyordu. "Ayıp, yaşından başından utan. Hanımefendi diyeceksin, münasebetsiz adam." Kızmıştı. Nezaket Hanım'la Songül Hanım'sa gülüştiler. O ses etmeyince Çetin Bey duraksadı.

•Necla Hanım, bu ne şıklık, bu ne zarfett!

"Siz bu sözlerden bir gömlek aşağı kalıyORSUnuz Çetin Bey. Ama şimdi sizi utandırmamak adına hafifçe gülümseyeceğim; memnuniyetsizliğimi hiç belli etmeden. Yine de sizinle arama koyduğum mesafeyi öyle bir göstereceğim ki, bana bir daha karşımda duran şu iki basit kadına davrandığınız gibi davranmamız gerektiğini anlayacaksınız" Hafifçe gülüm-sedi. Orkestra susunca Osman Bey dans pistinde kala-

kaldı. Uzak an bir ses gelin ve damadı sahneye çağırıldı. Songül Hanım iyice doğruldu. Mutfaktaki çalışan yeni yetme bir kız tam yanında durdu. Heyecan içinde sahneye bakıyordu. "Körpe, naif kızağız. En güzel günler bir düğünle başlıyor sanıyorsun, değil mi? Hep de öyle sanacaksın sen kesin. Mutfaktaki da gördüm kaç defa. Çayları koyarken yüzünde bir gülümseme, tezgâhı silerken gereksiz bir heyecan. Kafası hep tutsülü. Zekâ geriliği mi var ne?" Gözleriyle kızı süzdü iyice, acıyarak baktı bir süre.

•Ah! Geliyorlar işte!

Kız ellerini çırpıyor, zıplıyor, çığırıyordu.

•Sus be, deli kız. Git başımdan, başka yerde bağır.

Ama kimse onu duymamıştı. Herkes düğün salonunun görkemli merdivenlerinden yavaş yavaş inen geline bakıyordu. Alkışlarla beraber birkaç keskin ısıklık duyuldu. O da meraklı gözlerle müdürüne baktı "Bu kadını sevebilecek biri olacağını asla düşünmezdim. Eşref Bey neyini sevdi acaba bu asık suratlı kadının?" Saçlarını açık bırakmış, kollarını tamamen saran dantelli bir gelinlik giymiş ve duvak takmamıştı. "Olmamış. Böyle özensiz gelin mi olur canım? Davetlilere ayıp Sen koskoca müdürsün bir kere." Songül Hanım'a baktı sonra. Sesli sesli gülüşleri çetin bir mücadeleden galip çıkan birinin zafer çiğlikleri gibiydi. Gelin, merdivenleri inerken herkesi selamlıyordu. Osman Bey de ısıklık çalıyordu; iki gün önce müdüründen fırça yememiş gibi. "Ah bu sarhoşluk!" Mutfaktaki kızağız alkış tutuyordu, maaşına zam alamayacağını bile bile. Çetin Bey en büyük düşmanıydı gelinin, birazdan göbek atacaktı önünde. "Riyakâr!" O da herkesten sakındığı altınlarından birini takacaktı müdürüne. Sahi neden yapacaktı bunu? Öyle icap ederci çünkü. Belki Hikmet Bey dansa kaldırırsa o da mükafatı olurdu onca emeğin Osman Bey koşarak masalarına geldi. Elindeki rakıyı önce başında döndürdü sonra masaya yaklaştırdı.

•Hadi bakalım, şerefimize dostlar.

•Sağlığınıza, dedi Nezaket Hanım.

•En güzel günümüz böyle olsun, diye ekledi Songül Hanım.

Kadehini kaldırırken şingırdayan bileziklerini sevdi gözüyle. Rakılar güzel dileklerle içildi. Osman seslendi "Mutluluklar müdürüm!" Bir alkış koptu ardından. Müdür de ağız dolusu gülümsedi. Herkes birbirini sever gibi, herkes bir beraberliğin mutluluğunu paylaşmak için içer gibi. Oysa bu düğün kimseyi mutlu etmeyen sıkı bir sondan ibaretti.

DEIMOS

Aklım benim kırbacımdır,
dedim ki ona, neden bu zulmün
yolunu kaybetmiş, sığınmış başka gölgelere
ve içimde kimsenin sökemediği bir hüznün
ve susmuş, mahcup olmuş kendi kaderine
otursam.

taş altına sinmiş bir yılan gibi,
boş bir mezarı doyuran can gibi
otursam.

aklım benim kırbacımdır.
dedim ki ona, bırak; korkularım, öfkelerim
yenik düştüğüm ne varsa
yoksa da yalansa da
incindiği yerden kopup bir boşluğa yuvarlansa
kendi cinnetinde, öldürse kendini
unutsam

bir rüyadan arta kalangibi,
bir rüzgâra fısıldanan gibi
unutsam.

dedi ki
dilim seni yaralıyorsa,
diz çöktürüyorsa omuzlarına bıraktıklarım;
hatırla, Yunus da
sözünü bırakıp arkasında
bir denizin tuzunda öldürmüştü yarasını.
sanmıştı ve aldanmıştı.

içindeki sessizlik onu zehirlemeden
döndü kendi karasına.

öğrendi kendini de devşirmeyi,
aklın kırbacı altında korkularını yenmeyi.
dedi ki,

benim şefkatli bir elim
prangasız bir zamanım, karartısız bir ışığım yok,
hatırla Yunus'u
kendinden korktu en çok
yabancıyı iteler gibi kovdu onu evinden
ah, o yabancı hep daha güçlü döndü bu sürgünden

NIŞAN

“Hiç korkma” dedi.

Oysa ben daha tek kelime etmemiştim. Hayattan ne denli korktuğumu, korkumdan gecelerce gözlerim açık uyduğumu ve daha birçok şeyi.. Henüz anlatmamıştım. Damarlarımda akıp duran şu ürpertiye nasıl da sezmişti. Hiç bahsini açmadığım kaygılarımdan ne zaman haberi olmuştu? Belli ki şu bir gidip bir gelen aklıyla, yine beni düşünüp durmuştu. Sonunda zihninde kurduğu her ne varsa bir şekilde gerçek olmuş; yine kendisini beni korumaya çalışırken bulmuştu.

Gözleri gülümserken dudakları titriyordu. Bir şeyler daha söylemek istiyordu ancak buna gücü yetmiyordu. Büyük ihtimalle beni ne çok sevdiğinden, hep özlediğinden falan bahsedecekti.

Biliyordum. Ayaklarının ucuna yürüdüğüm günden beri emin olduğum konular vardı. Aslında bunları dile getirmesine ve hatta kelimelere dökmeye çalışırken bunca yorulmasına hiç lüzum yoktu. Ne de olsa ben de onu çok seviyordum, hep özlüyordum. Bir de üzüliyordum. Son zamanlarda yüzünü her görüşümde boğazıma bir şeyler dolanıyor; sonra düğümlenip orada kalıyordu. Ardından karşısında yutkunup duruyordum. Dilimin ucuna gelen sözler ve gözlerimde biriken yaşlar boşalıp gitmesin diye bazı şeyleri içime atıyordum. O da biliyordu ya..

Gövdemin ardında bir belirip bir yok olan her ne varsa görebiliyordu. “Hiç korkma” diyordu işte. “Düğümlemleri ben çözerim” diyen gözleri fısıldıyordu.

Buz gibi ellerini sıkıca tutup yanaklarını öptüm, başını okşadım. Telleri uçuşan saçlarına bebeklerin kokusu sinmişti. Ben de burnumun ucundaki o kokuyu, göğsümün orta yerine hapsettim.

Hiç unutmamak üzere bir yerlere sakladım ve gülümsedim. Bir boşluğa dalıp giden gözlerini sevdim. Yüzüne karış karış dokundum. Olur da bir gün gelip bana yüzünü unutturursa diye gölgelerini avcumun içine gizledim.

“Yok, ben sana benzemem” dediğim zamanların geriye sarmasını öyle çok istedim. Benimle iki kelimede bildiğin yılların dönüp gelmesini ne çok diledim. “Ellerinin ortasına doğduğum güne gitsek, her şeyi nasıl da değiştirdim” dedim. Seni bu hâle getiren yıllarsa, yıllarla; insanlarsa, insanlarla savaşırdım. Ne savaşları yendiğimi en iyi sen bilirdin.

Yine de insan evladı her şeye karşı koymıyordu işte. Hepimiz birer yolcuyduk; günümüzün gelmesini bekliyorduk. Belli ki senin için başka bir yolculuk başlamak üzereydi. Bize kalansa seni karanfillerle yeni bir sefere uğurlamaktı. Yeni günü aydınlatacak güneşin neler getireceğini asla bilemezdik. Seninle uyuduktan sonra birlikte uyanabileceğimizden bile bihaberdik. İşte ben de o son sözünü katlayıp cebime koydum.

“Asıl sen hiç korkma” dedim.

Hayat ne zaman savaşmamı gerektirirse, hiç korkmadan adım atacağımı söyledim. Ardında bırakacağın her şeye gözü pek tarafımla sarılacağıma yemin ettim. “Kimseyi yersiz yurtsuz bırakmam” dedim. Senden gelen bütün kötülükleri, en güzel yanlarıyla sevip sayacağıma söz verdim. Hiç korkma, senin yolculuğunda en çok ben vardım. Gittiğin yeri güzelleştiremezdim fakat senden geriye kalanları iyileştirdim.

“Sen şimdi bir güzel uyu, gerisini bizden çok bir başkası bilir” dedim.

**BENİ RÜYANDA
VURSAN BİLE,
UYANIP ÖZÜR DİLESEN
İYİ EDERSİN.**

**REZERVUAR
KÖPEKLERİ**

EREN
CANER
POLAT

İznin olmadığında
daha heyecanlı olmuyor mu?

Pulp Fiction

**BİR SANATÇI OLMANIN
BÜYÜK BÖLÜMÜ** kendi estetiğinizi
keşfetmektir.

Quentin Tarantino